

AFETLERDE HIZLI ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRME

Dr. Ömer Faruk Tekin

Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tıp Fakültesi

Halk Sağlığı Anabilim Dalı

Afetlerde Çevre Sağlığı Hizmetleri Eğitimi 15-16 Şubat 2024 - Ankara

SUNUM PLANI

- AHÇED'e giriş
- Organizasyon Düzeyinde Değerlendirme
 - Durum bildirimini
 - Çevresel etkileri etkileyen faktörler
 - Afetlerin çevresel tehditleri
 - Karşılanmamış temel ihtiyaçlar
 - Yardım faaliyetlerinin olumsuz çevresel sonuçları
- Toplum Düzeyinde Değerlendirme
- Konsolidasyon ve Analiz

OLAĞAN VE AFET DURUMLARINDA ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ

Normal durumda ÇED	Afet Durumunda ÇED
Yeterli yönetim zamanı vardır	Ani başlangıçlıdır
Planlı ve kontrol edilebilir	Plansızdır ve kontrol edilebilirliği zordur
Kapsamlı veri toplama için yeterli zaman vardır	Zaman kısıtlılığı nedeni ile veriler kısmi toplanabilir
Konum seçilebilir	Konum öngörülemez
Süre planlanabilir	Süre belirsizdir
Faydalanacak nüfus hesaplanabilir	Faydalanacak nüfus düzensiz ve hareketlidir
Çevresel hedefler ile sosyoekonomik hedefler birbiri ile uyumludur	Bazen çevresel hedeflerle bağdaştırılması zor olan «hayat kurtarıcı» faaliyetlere öncelik verilir
Kaynak: United Nations Refugee Agency (UNHCR) and CARE International	

AHÇED

- Afetlerde Hızlı Çevresel Etki Değerlendirmesi (AHÇED), afet durumlarında potansiyel çevresel etkileri belirlemek, tanımlamak ve öncelik sırasına koymak için bir geliştirilmiş bir araçtır
- AHÇED, ilk olarak 2003 yılında geliştirildi. (Benfield Hazard Research Centre, University Collage of London)
- 5. versiyonu 2018 yılında yayınlandı

GUIDELINES FOR RAPID ENVIRONMENTAL IMPACT ASSESSMENT IN DISASTERS

Version 5 - 2018

2018 technical update prepared by Moritz Hauer for the Coordination of Assessments for Environment in Humanitarian Action Initiative in consultation with Charles Kelly

Originally prepared by Charles Kelly with support from Benfield Hazard Research Centre, University College London & CARE International

AMAÇLAR

- Afetin genel durumu
- Afetle ilgili çevre üzerinde ani bir etki oluşturabilecek faktörler
- Afetin ajanlarının olası acil çevresel etkileri
- Afetzedelerin çevre üzerinde olumsuz etkiye yol açabilecek karşılanmamış temel ihtiyaçları
- Yardım girişimlerinin olası olumsuz çevresel sonuçları

ile ilgili bilgi analizi yapmak üzere oluşturulmuştur

- **Genel bir Çevresel Etki Değerlendirmenin (ÇED) yerini alamaz**
- Doğal afetler, doğal olmayan afetler, politik afetler ve krizler...
- Çevre sorunlarının nasıl çözüleceğine cevap vermekten ziyade bir afete müdahale edenlerin çözüm üretmelerine yardımcı olacak bilgiyi sağlar

AHÇED – KONSEPTİ VE ÇIKTILARI

Tamamlanmış bir AHÇED;

- Kritik çevresel sorunları tanımlar
- AHÇED'in çıktısı sabit bir değerlendirme değil, afet sonrası dönem boyunca gözden geçirilmesi ve revize edilmesi gereken bir değerlendirmedir

AHÇED SÜRECİ

- AHÇED süreci iki düzeye odaklanır
 1. Afet müdahalesinde yer alan kuruluşlar hedeflenir
 2. Afetten etkilenen toplum ve toplum içindeki gruplar hedeflenir

AHÇED NE ZAMAN YAPILMALIDIR?

- Bir afet uyarısının alındığı ilk andan koşulların istikrara kavuşmasına kadar, normalde bir tetikleyici olaydan sonraki 120 gün içinde, kritik afet müdahale döneminde kullanılmak için tasarlanmıştır
- Bir uyarı ya da afet başlangıcından sonra mümkün olan en kısa sürede yapılmalıdır
- Tamamlandığı andaki çevresel koşulların «anlık görüntüsünü» sağlar

KİŞİ GEREKSİNİMİ

- İdeal olarak, ilk AHÇED, afet müdahalesine doğrudan dahil olan bir grup kişi tarafından yapılmalıdır. Bir grup yaklaşımı, çevresel konular ve afet etkisi hakkında çeŐitli görüŐ ve perspektiflerin sunulmasını teşvik eder
- Grup süreci, bir ekip lideri tarafından yönetilmelidir
- AHÇED, tek bir kişi tarafından da yapılabilir ancak, zamanın uzamasına ve erken yanıtın gecikmesine neden olabilir
- İdeal süreç, organizasyon düzeyinde değerlendirme için on – on iki kişilik bir gruptur. Topluluk düzeyinde değerlendirme iki kişi tarafından yapılabilir. Ancak afetin boyutuna göre ekip sayıları artırılabilir

TAMAMLANMASI İÇİN GEREKEN SÜRE

- Afetin doğası
- Hem organizasyon hem de toplum düzeyinde değerlendirmenin yapılıp yapılmadığı (sadece organizasyon düzeyinde değerlendirme yapılacaksa daha kısa sürede tamamlanabilir)
- Değerlendirmeyi yapacak ekibe sağlanabilecek destek düzeyi

TAMAMLANMASI İÇİN GEREKEN SÜRE

- Organizasyon düzeyinde değerlendirme süresi 4 saatten 2 güne kadar uzayabilir
- Toplum düzeyinde değerlendirme süresi 1 ila 2 gün
- Konsolidasyon ve analiz süresi 3 saatten 2 güne kadar

AHÇED MODÜL 1:
ORGANİZASYON DÜZEYİNDE
DEĞERLENDİRME

ORGANİZASYON DÜZEYİNDE DEĞERLENDİRME (ODD)

- ODD modülü, kritik çevresel konulara yardım kuruluşlarının (kamu/özel) bakış açısından odaklanır
- Değerlendirme yapacak kişiler, afet olayı ve afetin meydana geldiği yer hakkında en azından genel bilgiye sahip olmalıdır
- ***Durum bildirim*** tüm katılımcıların olduğu tek bir grupta tamamlanır. Kalan dört modül ara gruplar tarafından tamamlanabilir
- Kalan bölümler tamamlandıktan sonra ortak oturumda kritik konular tanımlanır ve en önemliden en önemsiz doğru sıralanır

PLANLAMA VE KAYNAKLAR

- Tüm AHÇED sürecinin lideri belirlenmelidir
- Önemli arka plan bilgileri toplanmalıdır (haritalar ve raporlar)
- ODD minimum kaynak gerektirir (yazı tahtası, projektör, flip chart)

AHÇED MODÜL 1: ORGANİZASYON DÜZEYİNDE DEĞERLENDİRME

1. Durum bildirimini
2. Çevresel etkileri etkileyen faktörler
3. Afetlerin çevresel tehditleri
4. Karşılanmamış temel ihtiyaçlar
5. Yardım faaliyetlerinin olumsuz çevresel sonuçları

1. DURUM BİLDİRİMİ

- Durum bildirimini, acil durumun bir özetini çıkarır
- Durum bildirimini, AHÇED üzerinde çalışan herkesin «aynı notadan şarkı söylemesini» sağlamaya hizmet eder
- Durum bildirimini tamamlandığında, kritik konular belirlenmeli ve önem sırasına göre sıralanmalıdır

1. DURUM BİLDİRİMİ

- Afetin nedenleri ve etkileri
- Afet koşullarındaki değişikliklerin çevresel koşulları ve yardım ihtiyaçlarını etkileyip etkilemeyeceği
- Bilgi kaynakları ve ilgili ulusal çevre düzenlemeleri
- Bölgede iklim değişikliğinin ve ilgili iklim risklerinin afeti şiddetlendirme potansiyel rolü
- Afetten/değerlendirmeden önce var olan belirgin çevre sorunlar
- Bir afet durumunda çevre sorunlarının yönetimi ile ilgili yasal veya politik prosedürler
- Acil durumun yalnızca uzmanlaşmış kuruluşlar tarafından yapılabilecek eylemleri gerektirebilecek çevresel yönleri
- Benzersiz çevresel alanlarla ilgili sorunların ele alınmasında değerlendirme/bilgi toplama ve teknik yardıma duyulan ihtiyaç

AHÇED MODÜL 1: ORGANİZASYON DÜZEYİNDE DEĞERLENDİRME

1. Durum bildirimini
2. Çevresel etkileri etkileyen faktörler
3. Afetlerin çevresel tehditleri
4. Karşılanmamış temel ihtiyaçlar
5. Yardım faaliyetlerinin olumsuz çevresel sonuçları

2. ÇEVRESEL ETKİLERİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

- Bir afet sırasında ve sonrasında, çevresel etkilerin şiddetini olumlu ya da olumsuz etkileyebilecek bir dizi faktör vardır
- Bu faktörler, afetten etkilenen insanların yaşadığı mekansal, sosyal ve ekonomik koşullarla ilgilidir ve afet müdahalesinin bir parçası olarak ele alınması gerekebilecek çevresel etki konularını gösterir
- Bu faktörlerin öneminin belirlenmesi, hangi yardım faaliyetlerinden kaçınılacağını veya olumsuz çevresel etkileri azaltmak için kullanılacağını ve bu müdahalelerin nereye hedeflenmesi gerektiğini belirlemeye yardımcı olur

2. ÇEVRESEL ETKİLERİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Faktör	Değerlendirme			İçerik
Etkilenen kişi sayısı (afet bölgesindeki toplam nüfusa göre).	Yüzler	Binler	Onbinler	Etkilenen kişi sayısı ne kadar fazla olursa, çevre üzerindeki potansiyel etki de o kadar büyük olur.
Süre: Afet başlangıcından itibaren geçen süre.	Günler- haftalar	haftalar -aylar	Aylar- yıllara	Afet ne kadar uzun sürerse, çevre üzerindeki potansiyel etkisi de o kadar büyük olur.
Etkilenen nüfusun yoğunluğu	Düşük	Orta	Yüksek	Hayatta kalanların yaşam koşulları ne kadar yoğunsa, potansiyel etki o kadar büyük olur.
Mesafe, afetin başlangıcından itibaren, kurtulanların yer değiştirmesi	Afet noktasına yakın	Yakın veya uzak değil	Afet noktasından uzak	Hayatta kalanların ne kadar fazla yer değiştirmesi gerekiyorsa, çevre üzerindeki potansiyel etki o kadar büyük olur.
Kendi kendine yeterlilik: Afet başladıktan sonra, hayatta kalanların dış yardım olmadan ihtiyaçlarını karşılama yeteneği.	Yüksek	Kendine yeterli	Düşük	Afetten sonra düşük kendi kendine yeterlilik, çevreye daha fazla zarar verme riski anlamına gelir.

2. ÇEVRESEL ETKİLERİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Faktör	Değerlendirme			İçerik
Sosyal dayanışma: Afetten kurtulanlar ve etkilenmeyen nüfuslar arasındaki dayanışma.	Güçlü	Güçlü ya da zayıf değil	zayıf	Zayıf dayanışma, hayatta kalanların ihtiyaçları karşılama yeteneğinin kaynakları ve sınırları üzerinde çatışma olasılığını gösterebilir.
Kültürel homojenlik: Afetten kurtulanlar ile afetten etkilenmeyenler arasındaki kültürel inanç ve uygulamaların benzerliği.	Yüksek	Yüksek ya da düşük değil	Düşük	Ortak bir kültürel yapının olmaması, kaynak kullanımı konusunda anlaşmazlığa neden olabilir.
Varlık dağılımı: Afet başladıktan sonra ekonomik ve diğer varlıkların afetten etkilenen nüfus içindeki dağılımı.	Adil	Kısmen adil	Adil değil	Varlıkların nüfusun bir kısmında yoğunlaşması, çevresel varlıkların kullanımı konusunda daha az donanımlı gruplarla gerilimlere yol açabilir.

2. ÇEVRESEL ETKİLERİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Faktör	Değerlendirme			İçerik
Geçim seçenekleri: Afetten kurtulanların, afet başladıktan sonra geçimlerini sağlamak için sahip oldukları seçeneklerin sayısı.	Çok	Biraz	Az	Geçim seçeneklerinin sayısı ne kadar azsa, afetten kurtulanların çevrenin daha az kaynağı üzerinde daha fazla baskı oluşturabileceğini gösterir.
Beklentiler: Afetten kurtulanların hayatta kalmak için ihtiyaç duymayı bekledikleri yardım düzeyi (yerel/dış).	Düşük	Orta	Yüksek	Yeterli yardımın yokluğunda, yüksek beklentiler yerel kaynaklar üzerinde yüksek talebe yol açabilir.
Doğal kaynakların mevcudiyeti veya mevcut doğal kaynakların afetzedelerin ihtiyaçlarını çevreye zarar vermeden devam edebilecek şekilde karşılayıp karşılamadığı veya kaynakların gelecekte kullanılabilirliği.	Yüksek	Orta	Düşük	Doğal kaynakların aşırı kullanımı çevreye zarar vermektedir. Destek (yardım), aşırı kaynak talebini azaltmak veya çevreye verilen zararı onarmak için kullanılabilir. Söz konusu kaynaklar, örneğin, su (insan tüketimi ve diğer kullanımlar için), orman kaynakları (kereste, yakacak odun), tarım arazisidir (toprak ve su kalitesi)

2. ÇEVRESEL ETKİLERİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Faktör	Değerlendirme			İçerik
Atıkların bertaraf kapasitesi: Hayatta kalanlar tarafından üretilen atıkları işlemek için mevcut olan çevresel, sosyal ve fiziksel yapılar.	Yüksek	Orta	Düşük	Düşük atık bertaraf kapasitesi çevresel hasara yol açacaktır.
Çevresel Dayanıklılık: Ekosistemin afetin kendisinden ve çevresel hasara neden olan yardım ve iyileştirme faaliyetlerinden toparlanma yeteneği.	Yüksek	Orta	Düşük	Düşük dayanıklılık muhtemelen yüksek kırılabilirlik ve daha uzun vadeli çevresel hasar olasılığı anlamına gelir.
İklimle ilgili tehlikeler: İklim değişikliğine bağlı olarak şiddeti ve sıklığı artan, doğal ve beşeri sistemler üzerinde olumsuz etkiler yaratabilen tehlikeler.	Az	Biraz	Çok	İklimle ilgili tehlikelerin sıklığı ve yoğunluğu arttıkça, kısa ve/veya uzun vadede güvenli ve üretken bir yaşama yönelik tehdit de artar.

2. ÇEVRESEL ETKİLERİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Faktör	Değerlendirme			İçerik
Cinsiyet: Erkeklerin, kadınların, çocuklarının çevreyle bağlantılı faaliyetleri onları potansiyel olarak fiziksel zarara maruz bırakıyor mu?	Hayır	Sınırlı	Yaygın	Afetler genellikle erkekleri, kadınları, çocukları, yakacak odun veya su toplamak veya doğal kaynakları toplamak gibi şiddete yol açabilecek rollere sokabilir. Tüm derecelendirmeler için etkilenen grup (kadınlar, erkekler, çocuklar) ve neden etkilendikleri not edilmeli ve önceliklendirme sürecinde kullanılmalıdır.

AHÇED MODÜL 1: ORGANİZASYON DÜZEYİNDE DEĞERLENDİRME

1. Durum bildirimini
2. Çevresel etkileri etkileyen faktörler
- 3. Afetlerin çevresel tehditleri**
4. Karşılanmamış temel ihtiyaçlar
5. Yardım faaliyetlerinin olumsuz çevresel sonuçları

3. AFETLERİN ÇEVRESEL TEHDİTLERİ

- Bir afetle ilgili tehlikeler, çevre üzerinde doğrudan veya dolaylı etkilere yol açabilir
- Bu olumsuz etkiler, mevcut afet risklerini şiddetlendirebilir veya yeni çevresel sorunlar yaratabilir
- AHÇED'in bu bölümünün odak noktası, çevre üzerinde ani bir etkisi olabilecek tehlikelerdir. Normalde afetlerle ilişkilendirilmeyen tehlikeler açıkça dikkate alınmaz

3. AFETLERİN ÇEVRESEL TEHDİTLERİ

TEHLİKE	TEHLİKENİN TEHDİT OLUP OLMADIĞINA İLİŞKİN GÖSTERGE	ETKİLENEN FİZİKSEL ALAN Büyük: 1. öncelik Orta: 2. öncelik Küçük: 3. öncelik	İLK YANIT SEÇENEKLERİ
Sel: Kirlenmiş tortunun taşınması. Tortu, tehlikeli organik veya inorganik kimyasallar (yüksek düzeyde tuz dahil) içerir. Bir selden sonra kurduğunda tortudan kaynaklanan ikincil risk.	Kabul edilebilir standartları aşan seviyelerde bulunan kimyasallar (tuz dahil).		<ul style="list-style-type: none">Mevcut kimyasalların seviyesini tanımlayın ve değerlendirin.Kirlenmiş tortu içeren su kaynaklarının ve bu alanlardan toplanan bitki ve hayvanların kullanımını sınırlayın.Değerlendirme ve planlama için muhtemelen uzman teknik yardıma ihtiyaç duyulmaktadır.
Sel: Kirli Su. Su, tehlikeli patojenler veya kimyasallar içerir.	Patojenler veya kimyasallar kabul edilebilir standartları aşan seviyelerde bulunur.		<ul style="list-style-type: none">Mevcut patojenlerin veya kimyasalların seviyesini tanımlayın ve değerlendirin.Kirlenmiş su ve kirlenmiş sudan toplanan bitki ve hayvanların kullanımını sınırlayın.Acil ihtiyaçları karşılamak için su arıtmayı düşünün.Muhtemelen değerlendirme ve planlama için uzman teknik yardıma ihtiyaç duyulmaktadır.

3. AFETLERİN ÇEVRESEL TEHDİTLERİ

TEHLİKE	TEHLİKENİN TEHDİT OLUP OLMADIĞINA İLİŞKİN GÖSTERGE	ETKİLENEN FİZİKSEL ALAN Büyük: 1. öncelik Orta: 2. öncelik Küçük: 3. öncelik	İLK YANIT SEÇENEKLERİ
Sel: Tortu dışındaki kirlenmiş katıların taşınması. Sel suları, hayvan leşleri ve tehlikeli madde kapları dahil ancak bunlarla sınırlı olmamak üzere tehdit oluşturan fiziksel öğeler içerir.	<ul style="list-style-type: none">• Ölü hayvanların varlığı.• Tehlikeli kimyasal kapların varlığı.• Sel sularında önemli düzeyde yüzen moloz varlığı.		<ul style="list-style-type: none">• Katıların sayısını ve hacmini üç tehdit türüne göre (hayvanlar, tehlikeli kimyasal kaplar, diğer kalıntılar) ölçün.• Katıların başa çıkmanın yollarını geliştirin ve tanıyın. Özel toplama ve güvenlik faaliyetlerini göz önünde bulundurun ve güvenli imha prosedürleri ve yerleri sağlayın.• Değerlendirme, planlama ve bertaraf işlemleri için muhtemelen uzman teknik yardıma ihtiyaç duyulmaktadır.
Sel: Erozyon (su). Taşkın suları kullanılabilir toprağı uzaklaştırır ve kullanılabilir alanı tortu ile kaplar.	<ul style="list-style-type: none">• Kritik altyapı kaybı, örn. bentler, kanalizasyon sistemi.• Hemen üretken arazinin kaybı, örneğin, ekim veya doğal kaynakların hasat edilmesi için arazi.		<ul style="list-style-type: none">• Tehdit altındaki altyapıyı kaldırın veya koruyun.• Kayıp veya tortu ile örtülmeden önce su basmış arazideki bitkileri ve diğer üretken varlıkları kaldırın.• Selden sonra tortuyu çıkarın.• Uzmanlaşmış yardıma ihtiyaç duyulabilir.

3. AFETLERİN ÇEVRESEL TEHDİTLERİ

TEHLİKE	TEHLİKENİN TEHDİT OLUP OLMADIĞINA İLİŞKİN GÖSTERGE	ETKİLENEN FİZİKSEL ALAN Büyük: 1. öncelik Orta: 2. öncelik Küçük: 3. öncelik	İLK YANIT SEÇENEKLERİ
Sel: Altyapı hasarı (erozyon veya sel sularının gücünden). Sel suları yapılı çevreye zarar verir veya yok eder, kritik işlevlerin çalışmasını sınırlar (örn. güvenli su temini) veya kirlilik riskini artırır (örn. kanalizasyon arıtma tesisine zarar verir).	Hasar; (1) yollar, su arıtma, elektrik, acil durum hizmetleri dahil olmak üzere kritik altyapının kullanımını ciddi şekilde sınırlandırır veya durdurur (2) sanayi veya maden sahaları, petrol ve gaz iletim sistemleri, çöplükler ve kimyasal atık sahaları gibi potansiyel kirlilik kaynakları oluşturur.		<ul style="list-style-type: none">• Tehdit altındaki altyapıyı değiştirin veya kaldırın.• Sel korumalı ve hizmetten çıkarma sahaları risk altında.• Sel/sel hasarından kaynaklanan potansiyel veya fiili kirliliğin doğasını belirleyin ve müdahale planları geliştirin (yukarıya bakın).• Herhangi bir önemli müdahale için muhtemelen uzman yardımına ihtiyaç vardır.

3. AFETLERİN ÇEVRESEL TEHDİTLERİ

TEHLİKE	TEHLİKENİN TEHDİT OLUP OLMADIĞINA İLİŞKİN GÖSTERGE	ETKİLENEN FİZİKSEL ALAN Büyük: 1. öncelik Orta: 2. öncelik Küçük: 3. öncelik	İLK YANIT SEÇENEKLERİ
Rüzgar (kasırga dahil): Ekinlerin, arazi örtüsünün ve altyapının hasar görmesi/kaybı.	Azaltılmış gıda arzı, ekonomik (sömürülebilir) doğal kaynaklar ve altyapı, özellikle barınak ve kamu ve ticari tesisler.		<ul style="list-style-type: none">Bitki örtüsü/ürünler iyileşene veya yeniden dikilene kadar etkilenen insanlara yardımcı olmak için kısa vadeli gıda ve ekonomik yardım.Hasarlı altyapının değiştirilmesi/onarılması için yardım.Atıkları hava, toprak veya su kirliliğini artırmayacak şekilde imha edin.
Orman yangını: Altyapı hasarı. Orman yangını altyapıya zarar verebilir veya yok edebilir, kritik işlevlerin çalışmasını sınırlayabilir veya kirlilik riskini artırabilir.	Hasar: (1)yollar, su arıtma, elektrik, acil durum hizmetleri dahil olmak üzere kritik altyapının kullanımını önemli ölçüde sınırlandırır veya durdurur (2) endüstriyel tesisler için kontrol sistemlerini etkiler, örneğin bir kimya fabrikasına güç beslemesi.		<ul style="list-style-type: none">Tehdit altındaki altyapıyı kaldırın veya devre dışı bırakın.Orman yangını hasarından kaynaklanan potansiyel veya fiili kirliliği belirleyin ve müdahale planları geliştirin (yukarıya bakın).Herhangi bir önemli müdahale için muhtemelen uzman yardımına ihtiyaç vardır.

3. AFETLERİN ÇEVRESEL TEHDİTLERİ

TEHLİKE	TEHLİKENİN TEHDİT OLUP OLMADIĞINA İLİŞKİN GÖSTERGE	ETKİLENEN FİZİKSEL ALAN Büyük: 1. öncelik Orta: 2. öncelik Küçük: 3. öncelik	İLK YANIT SEÇENEKLERİ
Orman Yangını: Hava Kirliliği. Hava, tehlikeli kimyasallar ve yüksek konsantrasyonlarda partikül madde içerir.	Kabul edilebilir standartları aşan seviyelerde bulunan kimyasallar ve/veya partikül maddeler.		<ul style="list-style-type: none">Mevcut kimyasalların veya partikül madde düzeyini tanımlayın ve değerlendirin.Havayla ilgili sağlık sorunu olan kişilere odaklanarak, bireysel ve iç mekan kullanımı için havayı arıtmak için yöntemler geliştirin.Muhtemelen değerlendirme/yanıt için teknik yardıma ihtiyaç vardır.
Orman yangını: Erozyon (yangından sonra). Orman yangını, arazi örtüsünü kaldırarak erozyona yol açar.	Acil tehdit: (1) kritik altyapı (2) afetten kurtulanlara yiyecek ve gelir sağlayan habitatlar.		<ul style="list-style-type: none">Erozyon kontrol önlemlerini tesis edin.Tehdit altındaki kritik altyapıyı belirleyin ve güçlendirin/kaldırın.
Orman yangını: Habitat kaybı. Orman yangını habitata zarar verir veya yok eder, bu da yangından önce habitatı kullanan türler üzerinde olumsuz etkiye neden olur.	Tehdit altındaki türler için alternatif yaşam alanlarının olmaması.		<ul style="list-style-type: none">Zarar görmüş yaşam alanlarını eski haline getirmek veya değiştirmek için faaliyetler oluşturun.Tehdit altındaki türler için alternatif yaşam alanları oluşturun.

3. AFETLERİN ÇEVRESEL TEHDİTLERİ

TEHLİKE	TEHLİKENİN TEHDİT OLUP OLMADIĞINA İLİŞKİN GÖSTERGE	ETKİLENEN FİZİKSEL ALAN Büyük: 1. öncelik Orta: 2. öncelik Küçük: 3. öncelik	İLK YANIT SEÇENEKLERİ
Kuraklık: Rüzgar. Olağandışı kuru arazi rüzgar (rüzgar) erozyonuna daha duyarlıdır.	Önemli toz bulutları ve toprakların rüzgarla hareket ettiğine dair kanıtlar (örn. toprak oluşturan kumullar).		<ul style="list-style-type: none">Rüzgar erozyonu kontrol önlemleri.Kuraklığa dayanıklı ürünlere/toprak örtüsüne geçin.
Kuraklık: Rüzgar. Tozun kimyasal bileşimi.	Kimyasallar kabul edilebilir standartları aşan seviyelerde bulunur.		<ul style="list-style-type: none">Mevcut kimyasalların seviyesini tanımlayın ve değerlendirin.Tozun hareketini sınırlayın ve tozun solunmasını sınırlamak için önlemler alın (yukarıya ve orman yangını altına bakın).Değerlendirme için muhtemelen uzman yardımına ihtiyaç duyulmaktadır.
Kuraklık: Rüzgar. Rüzgarın bitki örtüsü üzerindeki kurutma etkisi (olgunlaşmama, artan yangın olasılığı).	Bitki örtüsü normalden daha hızlı kurur.		<ul style="list-style-type: none">Değiştirilmiş yetiştirme veya hasat prosedürleri, örneğin erken hasat, sulama.Yangın molaları, eğitim ve biyokütle azaltma dahil olmak üzere yangın yönetim planı geliştirin.

3. AFETLERİN ÇEVRESEL TEHDİTLERİ

TEHLİKE	TEHLİKENİN TEHDİT OLUP OLMADIĞINA İLİŞKİN GÖSTERGE	ETKİLENEN FİZİKSEL ALAN Büyük: 1. öncelik Orta: 2. öncelik Küçük: 3. öncelik	İLK YANIT SEÇENEKLERİ
Kuraklık: Ekinlerin kurumması. Normal mahsul gelişimi için su eksikliği (yağmur veya sulamalardan).	Yetiştirilen ürün için yetersiz su. Etki, mevcut toplam su miktarındaki eksiklikten veya kritik ürün geliştirme aşamalarında su eksikliği veya yetersiz su miktarından kaynaklanabilir.		<ul style="list-style-type: none">• Yukarıdaki gibi.• Kuru ota örtme gibi su koruma yöntemlerini uygulayın.• Uygun mahsul gelişimini sağlamak için (sulamaya bağlı mahsuller için) mevcut su kaynaklarının geçici olarak yeniden tahsis edilmesini düşünün.• Uygun şekilde olgunlaşmayan mahsuller için kullanılan alternatifi tanımlayın, örneğin hayvan yemi olarak.
Kuraklık: Akarsuların ve göllerin/göletlerin kurumması. <ul style="list-style-type: none">• Kişisel ve ticari kullanımlar için su temini eksikliği.• Artmış sağlık sorunlarını.• Su kalitesinde düşüş.• Gelir kaybı/gıda kaynağı kaynakları	Kişi başına günde 15 litreden az su. Cilt ve sanitasyonla ilgili diğer hastalıklarda kuraklık öncesi seviyelerin üzerinde artış. Su uluslararası/yerel standartları karşılamıyor. Gıda arzında veya gelirinde önemli azalma.		<ul style="list-style-type: none">• Su arzını ve kalitesini iyileştirin.• Sağlık sorunlarını izleyin ve yanıtlayın.• Alternatif yiyecek ve gelir kaynakları geliştirin.

3. AFETLERİN ÇEVRESEL TEHDİTLERİ

TEHLİKE	TEHLİKENİN TEHDİT OLUP OLMADIĞINA İLİŞKİN GÖSTERGE	ETKİLENEN FİZİKSEL ALAN Büyük: 1. öncelik Orta: 2. öncelik Küçük: 3. öncelik	İLK YANIT SEÇENEKLERİ
Dolu. Ekinlerde ve arazi örtüsünde hasar.	Gıda arzı ve ekonomik (sömürülebilir) doğal kaynakların kaybı.		<ul style="list-style-type: none">Bitki örtüsü/ürünler iyileşene veya yeniden dikilene kadar hayatta kalanlara yardımcı olmak için kısa vadeli gıda ve ekonomik yardım.Zarar görmüş bitki örtüsünü hava, toprak veya su kirliliğini artırmayacak şekilde imha edin.
Kar: ilişkili şiddetli rüzgarlar ve buz fırtınaları (alışılmadık derecede şiddetli veya sürekli) dahil. Altyapı ve doğal kaynakların zarar görmesi. Tarlalara ve diğer doğal kaynaklara erişimi sınırlamak. Yoğun akış.	Zaman veya miktar olarak ortalamanın üzerinde kar veya buz varlığı.		<ul style="list-style-type: none">Altyapıyı hasardan korumak için kar güvenliği faaliyetleri uygulayın.Geç ekim ve toprak nemi koşullarını hesaba katmak için ekinleri ve ekim yöntemlerini değiştirin.Erozyon önleme ve sel yönetimi de dahil olmak üzere yüzey akışı için su yönetim planı geliştirin.Zarar görmüş bitki örtüsü ve kar temizleme için yönetim planı geliştirin.

3. AFETLERİN ÇEVRESEL TEHDİTLERİ

TEHLİKE	TEHLİKENİN TEHDİT OLUP OLMADIĞINA İLİŞKİN GÖSTERGE	ETKİLENEN FİZİKSEL ALAN Büyük: 1. öncelik Orta: 2. öncelik Küçük: 3. öncelik	İLK YANIT SEÇENEKLERİ
Bitki Sağlığı (Zararlı) Salgını. Zararlılardan veya hastalıklardan ekonomik ürünlere verilen zarar.	Normalin önemli ölçüde üzerinde hasar.		<ul style="list-style-type: none">Uygun olduğu şekilde agrokimyasal uygulama ile entegre haşere yönetimi yöntemleri. Zirai kimyasalların daha güvenli kullanımına yönelik prosedürler (kullanıcı eğitimi dahil) takip edilmeli ve konteynerler uluslararası standartlara göre imha edilmelidir.Orta ila büyük ölçekli haşere felaketi için, özel teknik yardım ve program yönetiminin gerekli olması muhtemeldir.
Kara Kütle Hareketi: heyelanlar, çökmeler ve diğer aşağı eğim hareketleri dahil. <ul style="list-style-type: none">Altyapıya ve doğal kaynaklara doğrudan zarar.Su kaynaklarının doğrudan veya dolaylı kirlenmesi.	Altyapı veya diğer kaynaklarda hasar. Su tortu yükünde önemli artış.		<ul style="list-style-type: none">Risk altındaki altyapıyı kaldırın.Kirlenmiş su için muhafaza yapıları ve filtreleme sistemleri kurun.Müdahaleyi planlamak için uzman yardımı gerekebilir.

3. AFETLERİN ÇEVRESEL TEHDİTLERİ

TEHLİKE	TEHLİKENİN TEHDİT OLUP OLMADIĞINA İLİŞKİN GÖSTERGE	ETKİLENEN FİZİKSEL ALAN Büyük: 1. öncelik Orta: 2. öncelik Küçük: 3. öncelik	İLK YANIT SEÇENEKLERİ
Hastalık. İnsan ölümü ve hastalılığı, sosyal ve ekonomik faaliyeti azaltır ve kişisel sıkıntıyı artırır.	Hastalık insidansı normalin önemli ölçüde üzerindedir. Bir salgının meydana gelip gelmediğini veya bir tehdit olup olmadığını belirlemek için belirli kriterler ve yöntemlerin bulunduğunu ve bunların tehdidin önemini değerlendirmek için kullanılması gerektiğini unutmayın.		<ul style="list-style-type: none">• Tehlikeli atık yönetimi.• Su temini ve kalitesi, sanitasyon, kirliliğin azaltılması ve yaşam koşulları (örn. sel veya kalabalık koşullar gibi diğer tehlikeler) gibi çevresel faktörlere odaklanan hastalık kontrolü ile ilgili önlemler. Pek çok yanıtın sağduyulu olması ve afetten kurtulanlara yönelik diğer tehditlerle ilgili olması muhtemeldir.
Hastalık. Gıda alımını, varlıkları ve artan kişisel sıkıntıyı etkileyen insan dışı hayvanların epizootia (hayvan, insan değil) ölüm oranı ve morbiditesi.			<ul style="list-style-type: none">• Su temini ve kalitesinin, sanitasyonun, kirliliğin azaltılmasının ve yaşam koşullarının iyileştirilmesi, örn., kalabalık koşullar.• Ölü hayvanların güvenli ve çevreye duyarlı bir şekilde imha edilmesi.• Hayvan sağlığı acil durumlarıyla ilgili genel deneyim eksikliği, müdahale boyunca özel teknik yardıma ihtiyaç duyulacağını göstermektedir.• Tehlikeli atık yönetimi.

3. AFETLERİN ÇEVRESEL TEHDİTLERİ

TEHLİKE	TEHLİKENİN TEHDİT OLUP OLMADIĞINA İLİŞKİN GÖSTERGE	ETKİLENEN FİZİKSEL ALAN Büyük: 1. öncelik Orta: 2. öncelik Küçük: 3. öncelik	İLK YANIT SEÇENEKLERİ
Deprem: <ul style="list-style-type: none">Kritik altyapının hasar görmesi sonucu,(1) ölüm ve yaralanma tehdidi (2) tehlikeli madde olaylarıArazilerdeki değişiklikler (örneğin, kütle hareketi).	<ul style="list-style-type: none">İnsan ölümü veya yaralanması.Herhangi bir tehlikeli madde salınımı.Kritik hizmetlerin (su, sağlık hizmetleri, elektrik, gaz, ısıtma, gıda) sunumunu durduran veya önemli ölçüde yavaşlatan herhangi bir hasar.Deprem nedeniyle herhangi bir yer formu değişimi.		<ul style="list-style-type: none">Kurtarma planları geliştirin (en iyisi afetten önce yapılmasıdır).Tehlikeli maddelere müdahale planları geliştirin ve uygulayın (en iyisi afetten önce yapılmasıdır).Diğer afetlere göre altyapı hasarına müdahale edin.Arazi formu değişikliklerine “Kitle Hareketleri” uyarınca yanıt verin.Geri dönüşümü en üst düzeye çıkarmak, hava ve su kirliliğini en aza indirmek ve düzenli depolama standartlarının karşılanmasını sağlamak için prosedürler de dahil olmak üzere katı atık bertaraf planı geliştirin.Atık imha planının tasarımında muhtemelen uzman teknik yardıma ihtiyaç duyulacaktır.

3. AFETLERİN ÇEVRESEL TEHDİTLERİ

TEHLİKE	TEHLİKENİN TEHDİT OLUP OLMADIĞINA İLİŞKİN GÖSTERGE	ETKİLENEN FİZİKSEL ALAN Büyük: 1. öncelik Orta: 2. öncelik Küçük: 3. öncelik	İLK YANIT SEÇENEKLERİ
Yanardağ: Kızgın kül, gaz akışları ve büyük ölçekli patlamalar. Çevrenin hızlı tahribatı.	Kül/gaz bulutları üreten volkan veya geçmişte büyük ölçekli patlamaların varlığı.		<ul style="list-style-type: none">Yanardağ çevresinde güvenlik bölgeleri oluşturun ve yüksek riskli alanlara insan ve diğer kişilerin erişimini sınırlamaya çalışın.Muhtemelen yanardağın doğasını, yüksek riskli alanları ve etkili güvenlik önlemini değerlendirmek için uzman yardımı gerektirecektir.
Yanardağ: Kül yağmuru ve lav akıntıları. Üretken (doğal) kaynakların örtülmesi ve/veya yok edilmesi, yapılı çevrenin zarar görmesi veya yok edilmesi, su kaynaklarının kirlenmesi, hava kirliliğinden kaynaklanan sağlık etkileri.	<ul style="list-style-type: none">Üretken kaynakların veya altyapının önemli ölçüde kaybı.Hava veya su kalitesi standartların altında.Kül veya lav varlığı nedeniyle sedimantasyon, sel veya erozyon tehdidi.		<ul style="list-style-type: none">Patlamadan önce kül yağmuru ve lav akışları nedeniyle risk altındaki alan için, tahliye ve kaynak yönetimi planlarını uygulayın.Külleri ve lavı kaldırın.Tehdit altındaki üretken kaynakları veya altyapıyı kaldırın veya koruyun.Kül veya lavla kaplı arazi için alternatif kullanımlar geliştirin, örneğin inşaat malzemesi olarak kullanın.Su ve hava kalitesi izleme programı ve uygun şekilde düzeltici önlemler geliştirin.Sedimantasyon sürecini ve su kalitesindeki değişiklikleri yönetmek için erozyon ve yüzey suyu yönetim planını uygulayın.Su/hava kalitesi sorunlarıyla ilgilenmek için muhtemelen uzman teknik yardıma ihtiyaç duyulmuştur.

3. AFETLERİN ÇEVRESEL TEHDİTLERİ

TEHLİKE	TEHLİKENİN TEHDİT OLUP OLMADIĞINA İLİŞKİN GÖSTERGE	ETKİLENEN FİZİKSEL ALAN Büyük: 1. öncelik Orta: 2. öncelik Küçük: 3. öncelik	İLK YANIT SEÇENEKLERİ
Silahlı Çatışma (ülkeler arasında ve içinde): Askeri birimler tarafından aktif çatışma (“geleneksel savaş”). Aktif çatışma nedeniyle elektrik, su, kanalizasyon ve endüstriyel kapasite dahil olmak üzere altyapıya kasıtlı hasar. Muharip olmayan nüfusa temel malzemeleri ulaştırma yeteneği üzerindeki sınırlamalar.	<ul style="list-style-type: none">Zarar vermek için aktif askeri çabalar.Çatışma veya altyapı hasarı nedeniyle minimum su, gıda, sanitasyon hizmetleri ve temel bakım tedarikinde yetersizlik veya yetersizlik.		<ul style="list-style-type: none">Kritik kalemlerin (su, gıda, sanitasyon hizmetleri, sağlık hizmetleri) minimum tedarikinin sağlanması için korumalı sistemlerin geliştirilmesi.Çatışmaların neden olduğu hasarları ele alma çabalarını yönetmek ve tedarik sağlamak için tarafsız tarafların kullanılması.Enkaz, hava, su ve toprak kirliliğini en aza indirecek şekilde geri dönüştürülmeli veya bertaraf edilmelidir.
Silahlı Çatışma: Konvansiyonel olmayan savaş (terörizm ve etnik temizlik dahil). Normal sosyal ve ekonomik destek sistemlerinin bozulması (yani, nüfusun temel ihtiyaçlarını karşılama kabiliyetine yönelik tehdit). Altyapı sistemlerinin hasar görmesi ve bozulması.			<ul style="list-style-type: none">Kritik kalemlerin (su, gıda, sanitasyon hizmetleri, sağlık hizmetleri) minimum tedarikinin sağlanması için korumalı sistemlerin geliştirilmesi.

3. AFETLERİN ÇEVRESEL TEHDİTLERİ

TEHLİKE	TEHLİKENİN TEHDİT OLUP OLMADIĞINA İLİŞKİN GÖSTERGE	ETKİLENEN FİZİKSEL ALAN Büyük: 1. öncelik Orta: 2. öncelik Küçük: 3. öncelik	İLK YANIT SEÇENEKLERİ
Silahlı Çatışma: Kimyasal, biyolojik, nükleer, radyasyon veya yüksek verimli konvansiyonel patlayıcıların kullanımı (konvansiyonel ve konvansiyonel olmayan savaşta). Savaşmayanların ve diğer canlı varlıkların (örneğin sığırlar) anında veya gecikmeli ölümü.	Hava, su veya toprak yoluyla tehlikeli maddelerin salınımı.		<ul style="list-style-type: none">Tehlikeli maddelerin salınımını sınırlamak için hızlı müdahale ekipleri.Etkilenen popülasyonların ve alanların dekontaminasyonu.Dekontaminasyon çabalarının, kontamine olmuş malzemeleri uygun şekilde bertaraf etmek için önemli adımlar gerektireceğini unutmayın.
Kum ve Toz Fırtınası (KTF)	Sağlık, ulaşım veya diğer sektörlerde artan mortalite veya morbiditeye katkıda bulunan veya mahsuller ve çiftlik hayvanları dahil olmak üzere gıda üretimini etkileyen KTF'nin süresi veya yoğunluğu.		<ul style="list-style-type: none">Özellikle sağlık ve ulaşım sektörlerinde önleyici faaliyetlere izin vermek için KTF uyarı sistemlerini iyileştirin.

3. AFETLERİN ÇEVRESEL TEHDİTLERİ

TEHLİKE	TEHLİKENİN TEHDİT OLUP OLMADIĞINA İLİŞKİN GÖSTERGE	ETKİLENEN FİZİKSEL ALAN Büyük: 1. öncelik Orta: 2. öncelik Küçük: 3. öncelik	İLK YANIT SEÇENEKLERİ
Teknolojik: Tehlikeli madde salınımı (sabit saha ve nakliye sırasında, karayolu, su, demiryolu veya hava kazaları dahil). Yaşam ve esenlik için acil tehdit oluşturan kimyasalların veya bileşiklerin salınması.	<ul style="list-style-type: none">Yerleşik normun üzerindeki salınım seviyesi (uygunsa yerel veya uluslararası).Salınım hızı (örn. patlama), yaşam veya refah için önemli bir tehdit oluşturur.		<ul style="list-style-type: none">Nüfusu etkilenen alanlardan uzaklaştırarak ve müdahale ekiplerine koruyucu giysi ve destek sağlayarak ek hasarı sınırlayın.Maruz kalma semptomlarını standart tıbbi müdahaleye göre tedavi edin ve tedavi sırasında kontaminasyonu başkalarına bulaştırmamaya dikkat edin.Ek toprak, su veya hava kirliliğini sınırlayacak şekilde kirlenmiş öğeleri atın.Müdahalenin tüm aşamaları için muhtemelen uzman yardımına ihtiyaç duyulacaktır.
Teknolojik: Sabit veya hareketli bir kaynaktan (örn. tank kamyonu) patlama. Yaşamaların, üretim varlıklarının ve altyapının yok edilmesi.	<ul style="list-style-type: none">Risk altındaki insanlar.Üretim varlıklarına (doğal kaynaklar, ticari tesisler veya altyapı) yönelik potansiyel veya fiili hasar.		<ul style="list-style-type: none">Afetten önce, patlama riskini azaltmak için riskli bölgeler oluşturun ve arazi kullanımını değiştirin.Tesisleri/araçları patlama riskini azaltacak şekilde tasarlayın.Uyarı ve tahliye planları ve barınaklar oluşturun.Patlamadan sonra, önceki bölümdeki öğeleri göz önünde bulundurun.

AHÇED MODÜL 1: ORGANİZASYON DÜZEYİNDE DEĞERLENDİRME

1. Durum bildirimini
2. Çevresel etkileri etkileyen faktörler
3. Afetlerin çevresel tehditleri
- 4. Karşılanmamış temel ihtiyaçlar**
5. Yardım faaliyetlerinin olumsuz çevresel sonuçları

4. KARŞILANMAMIŞ TEMEL İHTİYAÇLAR

- Karşılansmayan temel ihtiyaçların belirlenmesi, felaketten etkilenen insanların kendi yardım eylemlerinin ve dış yardımın muhtemelen yeterli olmayacağı alanları vurgular
- Karşılansmayan ihtiyaçlar, afetzedenin temel ihtiyaçlarını karşılama çabalarından kaynaklanan çevresel zarara neden olabilir. Bu etkiler doğrudan (yemek pişirmek için odun kesmek) ya da dolaylı (su satın almak için odun kesmek ve satmak) olabilir
- Bazı durumlarda, afetzedelerin temel ihtiyaçlarının afetten önce de tam olarak sağlanamadığı durumlar olabilir

TEMEL İHTİYAÇLAR	Afet öncesi ihtiyaçlar ne düzeyde karşılanıyordu?	Şu anda ihtiyaç- ar karşılanıyor mu?	Bu ihtiyacı karşılamak için kullanılan kaynakların niteliği veya niceliği	GÖSTERGELER
	YANIT: Hiç karşılanmadı Çok az bir kısmı karşılandı Karşılanan ihtiyaçlar karşılanmayanlardan fazladır Büyük ölçüde karşılandı Tamamen karşılandı		önümüzdeki 120 gün içinde önemli ölçüde bozulacak mı? (Evet/ hayır)	
SU				<p>Kişi başı günlük minimum 15 litre. Su bulunan tesis kullanan maksimum kişi sayısı.</p> <ul style="list-style-type: none"> Musluk başına 250 kişi (7.5 litre/dakika akış hızına göre) El pompası başına 500 kişi (17 litre/dakika akış hızına göre) Açık kuyu başına 400 kişi (12.5 litre/dakika akış hızına göre) Çamaşırhane başına 100 kişi Banyo başına 50 kişi <p>Barınaktan su noktasına kadar olan mesafe 500 metreden fazla değil .Su kaynaklarında bekleme süresi</p> <ul style="list-style-type: none"> < 30 dakika <p>Asgari su kalitesi standartlarını karşılayan su kalitesi ölçümlerinin yüzdesi</p> <ul style="list-style-type: none"> <10 CFU/100ml uç noktada(klorlanmamış su) 0.2–0.5mg/l serbest rezidü klor(FRC) uç npktada (klorlanmış su) Bulanıklık 5 NTU'nun altında <p>Etkilenen nüfus iyileştirilmiş su kaynaklarından su alır. Haneler içme suyunu temiz ve kapalı kaplarda saklar.</p>

TEMEL İHTİYAÇLAR	Afet öncesi ihtiyaçlar ne düzeyde karşılanıyordu?	Şu anda ihtiyaç- ar karşılanıyor mu?	Bu ihtiyacı karşılamak için kullanılan kaynakların niteliği veya niceliği	GÖSTERGELER
	YANIT: Hiç karşılanmadı Çok az bir kısmı karşılandı Karşılanan ihtiyaçlar karşılanmayanlardan fazladır Büyük ölçüde karşılandı Tamamen karşılandı		önümüzdeki 120 gün içinde önemli ölçüde bozulacak mı? (Evet/ hayır)	
GIDA				<p>Gıda malzemelerine uygun fiyatlarla erişilebilir ve tedarik ve maliyetler zaman içinde sabit kalır.</p> <p>Gıda dağıtımı adil, şeffaf, güvenli ve temel ihtiyaçları karşılıyor (mevcut diğer gıda maddeleri ile birlikte).</p> <p>Hedeflenen hanelerin kabul edilebilir bir Gıda Tüketim Puanı vardır.</p> <ul style="list-style-type: none">• >% 35; eğer yağ ve şeker verilirse, >% 42.• > Düzenli olarak tüketilen 5 ana besin grubu. <p>Hedeflenen hanelerin kabul edilebilir bir Başa Çıkma Stratejisi İndeksi vardır.</p> <p>Hedeflenen haneler, minimum gıda enerji gereksinimlerini (2,100kCal kişi başına günlük) ve önerilen günlük mikronutrient alımını alır.</p> <p>Konutlardan uç dağıtım noktalarına veya marketlere olan mesafe (kupon veya peşin durumunda).</p> <ul style="list-style-type: none">• Mesafe < 5 kilometre. <p>Hedeflenen hanelerin uygun pişirme gereçlerine, yakıta, içme suyuna ve hijyen malzemelerine erişimi vardır.</p>

TEMEL İHTİYAÇLAR	Afet öncesi ihtiyaçlar ne düzeyde karşılanıyordu?	Şu anda ihtiyaç- ar karşılanıyor mu?	Bu ihtiyacı karşılamak için kullanılan kaynakların niteliği veya niceliği	GÖSTERGELER
	YANIT: Hiç karşılanmadı Çok az bir kısmı karşılandı Karşılanan ihtiyaçlar karşılanmayanlardan fazladır Büyük ölçüde karşılandı Tamamen karşılandı		önümüzdeki 120 gün içinde önemli ölçüde bozulacak mı? (Evet/ hayır)	
BARINAK VE YERLEŞİM				<p>Barınaklar ve/veya yerleşim yerleri, temel hizmetlere kabul edilebilir bir süre veya mesafe içinde güvenli erişime sahiptir.</p> <p>Yerleşim alanları, amaca uygun özel ve kamusal açık hava etkinliklerini yürütmek için yeterli kullanılabilir yüzey alanı sunar.</p> <ul style="list-style-type: none">Hanehalkı arsaları dahil kamp tipi yerleşimlerde kişi başı 45 metrekarePlanlanan yerleşim alanı dışında toplu hizmetlerin verilebileceği mesken arsaları dahil kişi başı 30 m²Kapalı yaşam alanı ile arsa büyüklüğü arasındaki minimum oran 1:2'dir; mümkün olan en kısa sürede 1:3 veya daha fazlasına geçin <p>Etkilenen nüfus, günlük faaliyetlerini yürütmek için barınaklarının içinde ve hemen çevresinde yeterli yaşam alanına sahiptir.</p> <ul style="list-style-type: none">Yemek pişirme alanı, banyo alanı ve temizlik tesisi hariç, kişi başına en az 3,5 metrekare yaşam alanıiç pişirme alanı ve banyo ve/veya sıhhi tesisat tesislerinin dahil olduğu soğuk iklimlerde veya kentsel ortamlarda kişi başına 4,5–5,5 metrekare yaşam alanıEn yüksek noktada en az 2 metre (sıcak iklimlerde 2,6 metre) dahili yükseklik <p>Barınaklar teknik ve performans standartlarını karşılar ve kültürel olarak kabul edilebilir niteliktedir.</p> <p>Barınaklar belirli bağlam ve tehlikeler için kararlaştırılan güvenli bina uygulamalarına göre inşa edilir, onarılır, güçlendirilir, yükseltilir veya bakımı yapılır.</p> <p>Barınak alıcıları, barınma ve yerleşim seçenekleri için kullanım güvencesine sahiptir.</p> <p>Barınak alıcıları barınma seçeneği için kullanım süresinin güvenliği için uygun bir anlaşmaya sahiptir.</p> <p>Barınak inşaatlarında düşük karbon emisyonlu inşaat malzemeleri ve satın alma yöntemleri kullanılmaktadır.</p>

TEMEL İHTİYAÇLAR	Afet öncesi ihtiyaçlar ne düzeyde karşılanıyordu?	Şu anda ihtiyaç-ara karşılanıyor mu?	Bu ihtiyacı karşılamak için kullanılan kaynakların niteliği veya niceliği önümüzdeki 120 gün içinde önemli ölçüde bozulacak mı? (Evet/ hayır)	GÖSTERGELER
	YANIT: Hiç karşılanmadı Çok az bir kısmı karşılandı Karşılanan ihtiyaçlar karşılanmayanlardan fazladır Büyük ölçüde karşılandı Tamamen karşılandı			
KİŞİSEL GÜVENLİK				Yardım alan kişiler (cinsiyet, yaş ve engellilik durumuna göre ayrılmış) program alanlarına gidiş gelişlerinde güvenlik sorunları yaşamazlar.
SAĞLIK HİZMETİ				Etkilenen nüfus, konutlardan bir saatlik yürüme mesafesinde birinci basamak sağlık hizmetlerine erişebilir. <ul style="list-style-type: none">• Minimum % 80 Sağlık tesisleri öncelikli sağlık hizmetlerini sunar. <ul style="list-style-type: none">• Minimum % 80
ÇEVRE KOŞULLARI				<ul style="list-style-type: none">• Bilinen doğal veya insan yapımı tehditlerin, risklerin ve tehlikelerin hiç olmadığı veya çok az olduğu alanlarda bulunan barınaklar ve/veya yerleşim yerleri.• Çevre, su erozyonu, durgun su ve yüzde 6'dan fazla olmayan bir eğim riskinden arındırılmıştır.• Sigara ve dumanlar insan sağlığını tehdit etmez .• Hayvan yönetimi, hastalık bulaşma, katı ve sıvı atık sorunları ve çevresel bozulma fırsatlarını en aza indirir.• Doğal kaynakların afetzedeler tarafından kontrolsüz bir şekilde çıkarılması gerçekleşmez.• Mezarlık(lar) uygun bir şekilde yerleştirilmiş ve boyutlandırılmıştır.

TEMEL İHTİYAÇLAR	Afet öncesi ihtiyaçlar ne düzeyde karşılanıyordu?	Şu anda ihtiyaç-arı karşılanıyor mu?	Bu ihtiyacı karşılamak için kullanılan kaynakların niteliği veya niceliği	GÖSTERGELER
	YANIT: Hiç karşılanmadı Çok az bir kısmı karşılandı Karşılanan ihtiyaçlar karşılanmayanlardan fazladır Büyük ölçüde karşılandı Tamamen karşılandı		önümüzdeki 120 gün içinde önemli ölçüde bozulacak mı? (Evet/ hayır)	
ATIK YÖNETİMİ (SIVİVE KATI)				<p>Etkilenen haneler katı atıkları uygun şekilde bertaraf eder.</p> <p>Yerel çevre insan ve hayvan dışkısı içermez.</p> <p>Sahadaki katı atıklar yeniden kullanılır, yeniden tasarlanır veya geri dönüştürülür.</p> <ul style="list-style-type: none">• Hedef> hacme göre % 70 <p>Belirlenmiş mahalle veya toplu toplama noktaları çevresinde biriken katı atık yoktur.</p> <p>Hanelerin, konutlarından kabul edilebilir bir mesafede belirlenmiş bir yere veya ortak katı atık toplama noktasına erişimi vardır.</p> <p>Haneler, hane düzeyinde uygun ve yeterli atık depolama alanına sahiptir.</p> <p>Yaşam alanlarında veya kamusal alanlarda kontamine veya tehlikeli tıbbi atıklar olmamalıdır.</p> <p>Kabul edilebilir sayıda erişilebilir tuvalet vardır.</p> <ul style="list-style-type: none">• Minimum: ayakta tedavi tesislerinde dört kişi (erkekler, kadınlar, çocuklar ve sağlık çalışanları için ayrılmış)• Minimum: 20 yatan hasta başına 1 (erkek, kadın, çocuk ve sağlık çalışanları için ayrı ayrı)

TEMEL İHTİYAÇLAR	Afet öncesi ihtiyaçlar ne düzeyde karşılanıyordu?	Şu anda ihtiyaç- ar karşılanıyor mu?	Bu ihtiyacı karşılamak için kullanılan kaynakların niteliği veya niceliği	GÖSTERGELER
	YANIT: Hiç karşılanmadı Çok az bir kısmı karşılandı Karşılanan ihtiyaçlar karşılanmayanlardan fazladır Büyük ölçüde karşılandı Tamamen karşılandı		önümüzdeki 120 gün içinde önemli ölçüde bozulacak mı? (Evet/ hayır)	
ENERJİ VE YAKIT				Etkilenen nüfus, termal konforu sürdürmek, yiyecek hazırlamak ve aydınlatma sağlamak için yeterli, güvenli ve uygun fiyatlı bir enerji kaynağına erişebilir. Sobalar ve yakıt sınıflandırma ve tedarik etme insanlara zarar vermez. Yakıt mevcudiyeti acil ihtiyaçları karşılar. Düşük duman ve yakıt tasarruflu odun sobaları, gaz veya kerosen sobaları ve kapakları iyi oturan tencereler mevcuttur. Güvenlik gereksinimlerini karşılamak ve normal ekonomik ve sosyal faaliyetler için yeterli aydınlatma vardır.
GIYİM				İnsanlar yeterli ve uygun kalitede giysiye sahiptir. <ul style="list-style-type: none">Minimum: Kişi başına doğru bedende, kültüre, mevsime ve iklime uygun ve her türlü özel ihtiyaca göre uyarlanmış iki tam set giysi
GIDA				Hedef popülasyon, bir günlük rehabilitasyon süresi içinde (tedavi süresi dahil) istihkak ek besleme alanına erişebilir. <ul style="list-style-type: none">Hedef >% 90

TEMEL İHTİYAÇLAR	Afet öncesi ihtiyaçlar ne düzeyde karşılanıyordu?	Şu anda ihtiyaç- ar karşılanıyor mu?	Bu ihtiyacı karşılamak için kullanılan kaynakların niteliği veya niceliği	GÖSTERGELER
	YANIT: Hiç karşılanmadı Çok az bir kısmı karşılandı Karşılanan ihtiyaçlar karşılanmayanlardan fazladır Büyük ölçüde karşılandı Tamamen karşılandı		önümüzdeki 120 gün içinde önemli ölçüde bozulacak mı? (Evet/ hayır)	
YEREL KAYNAKLAR				<p>İnsanlar güvenli, sağlıklı ve özel uyku için yeterli ve uygun kalitede eşyalara sahiptir.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Minimum: kişi başına bir battaniye ve yatak takımı (zemin matı, şilte, çarşaf). Soğuk iklimlerde ek battaniler/zemin yalıtımı gerekir • Gerektiğinde uzun ömürlü böcek ilacı uygulanmış ağlar (LLIN) <p>İnsanların yiyecek hazırlamak, yemek ve saklamak için yeterli ve uygun eşyaları vardır.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hane başına veya 4-5 kişilik grup başına: iki aile boyu kulplu ve kapaklı tencere, yemek hazırlamak veya servis etmek için bir leğen, bir mutfak bıçağı ve iki servis kaşığı • Kişi başı: bir çanak tabak, bir set yemek takımı ve bir bardak <p>Etkilenen tüm hanelerin asgari miktarda temel hijyen malzemesine erişimi vardır.</p> <ul style="list-style-type: none"> • hane başına iki su kabı (10–20 litre; biri toplama, biri depolama için) • Ayda kişi başı banyo için 250 gram sabun • Ayda kişi başı çamaşır için 200 gram sabun • El yıkama istasyonunda sabun ve su (ortak tuvalet başına bir istasyon veya hane başına bir istasyon) • Çocukların dışkısını atmak için lazımlık, kepçe veya bebek bezleri

TEMEL İHTİYAÇLAR	Afet öncesi ihtiyaçlar ne düzeyde karşılanıyordu?	Şu anda ihtiyaç-ara karşılanıyor mu?	Bu ihtiyacı karşılamak için kullanılan kaynakların niteliği veya niceliği	GÖSTERGELER
	YANIT: Hiç karşılanmadı Çok az bir kısmı karşılandı Karşılanan ihtiyaçlar karşılanmayanlardan fazladır Büyük ölçüde karşılandı Tamamen karşılandı		önümüzdeki 120 gün içinde önemli ölçüde bozulacak mı? (Evet/ hayır)	
ULAŞIM				Hedef nüfus, bir saat içinde tesis içi programlara erişebilir. • Hedef >% 90 Afetzedelerin mal ve hizmetlere makul maliyet ve rahatlıkla ulaşmasını sağlamak için yeterli.
GEÇİM KAYNAKLARI				Hanelerin ürünleri için yeterli depolama tesislerine erişimi vardır. Hanelerin, program aracılığıyla işleyen marketlere fiziksel erişimi vardır. Hedef popülasyonlar, belirli bir süre boyunca net gelirlerini artırır. Hanelerin hesaplarındaki paraya erişimi vardır. Hedef popülasyon, gelir getirici faaliyetlerini çeşitlendirmektedir. Hedef nüfus, belirli bir süre boyunca sürdürülebilir geçim faaliyetlerinde istihdam edilmektedir (veya kendi hesabına çalışmaktadır). (6–12 ay). Etkilenen nüfusun işleyen pazarlara ve/veya diğer geçim destek hizmetlerine (resmi veya gayri resmi) fiziksel ve ekonomik erişimi vardır.

AHÇED MODÜL 1: ORGANİZASYON DÜZEYİNDE DEĞERLENDİRME

1. Durum bildirimini
2. Çevresel etkileri etkileyen faktörler
3. Afetlerin çevresel tehditleri
4. Karşılanmamış temel ihtiyaçlar
5. Yardım faaliyetlerinin olumsuz çevresel sonuçları

5. YARDIM FAALİYETLERİNİN OLUMSUZ ÇEVRESEL SONUÇLARI

- Afet yardım faaliyetleri, ister acil yardım ister uzun vadeli iyileşme olsun, **hayat kurtarmaya** ve **esenliği** ve **yaşam koşullarını stabilize etmeye** odaklanır
- Acil müdahale ihtiyacı, genellikle acil durum müdahalelerinin olası olumsuz çevresel sonuçlarını veya ikincil etkilerini değerlendirmek için zaman tanımaz
- Yardım faaliyetlerinin potansiyel olumsuz çevresel sonuçlarının hızlı bir şekilde belirlenmesi, bu olumsuz etkileri hızla fark etmenin ve azaltmanın bir yolunu sunar
- Bu bölüm, **yalnızca yardım ve kurtarma çabalarına odaklanmaktadır**

5. YARDIM FAALİYETLERİNİN OLUMSUZ ÇEVRESEL SONUÇLARI

Yardımların olumsuz etkilerinin belirlenmesi üç sonuca yol açabilir:

- Kabul edilemez çevresel zarara yol açacağı için bir eylemi **erteleme veya iptal** etme kararı
- Devam eden faaliyetlerde veya planlarda çevresel etkinin hafifletilmesi veya önlenmesini içeren bir dizi **değişiklikler**
- Yardımdan kaynaklanan olumsuz çevresel etkilerin kaçınılmaz olduğunu ve yardım vermemeye tercih edildiğini **kabul etmek**.

5. YARDIM FAALİYETLERİNİN OLUMSUZ ÇEVRESEL SONUÇLARI

- ❖ Mümkün olduğu ölçüde, afetten etkilenen nüfus ve komşuları, yardım faaliyetlerinin olumsuz çevresel etkilerinin azaltılmasına ilişkin tartışmalara dahil edilmelidir
- Etkili yardım dağıtımı için gerekli olan çevresel zararı kabul etme kararları, mümkünse hayatta kalanların temsilcilerine danışılmadan alınmamalıdır

AKTİVİTE	Aktivite devam ediyor mu veya planlı mı? (Evet/ Hayır)	Aktivitenin potansiyel olumsuz çevresel sonuçlarının ele alınıp alınmadığına ilişkin sorular.	Hemen soldaki soruya Evet/ Hayır cevabı	Seçilen Kaçınma veya Azaltma Seçenekleri
----------	--	---	---	--

Aktivite devam etmiyor veya planlanmamışsa (Yanıt = Hayır), sıradakine geçin

TARIM KİMYASALLARI		Uygulayıcılar ve insanlar için tarım kimyasallarının uygulanması, işlenmesi veya depolanması sırasında maruz kalınan tehlike ele alınıyor mu?		<ul style="list-style-type: none"> Zirai kimyasalların kullanımından kaçının veya en aza indirin veya düşük toksisiteye sahip ürünler kullanın. Tarımsal kimyasal güvenlik konusunda eğitim ve öğretim programları oluşturun. Konteynerlerin ve ekipmanların daha güvenli taşınması, temizlenmesi ve atılması için sistem oluşturun. Tarım kimyasallarının kullanımı konusunda eğitim ve yayım tavsiyesi sağlayın. Tarım için gerçek ihtiyaçlar için mevcut miktarları sınırlayın. Entegre Zararlı Yönetimi yaklaşımlarını kullanın.
		Toprak, su ve havadaki hedef dışı organizmalar üzerindeki olumsuz etkilerden kaçınılıyor mu veya en aza indiriliyor mu?		

AKTİVİTE	Aktivite devam ediyor mu veya planlı mı? (Evet/ Hayır)	Aktivitenin potansiyel olumsuz çevresel sonuçlarının ele alınıp alınmadığına ilişkin sorular.	Hemen soldaki soruya Evet/ Hayır cevabı	Seçilen Kaçınma veya Azaltma Seçenekleri
----------	--	---	---	--

Aktivite devam etmiyor veya planlanmamışsa (Yanıt = Hayır), sıradakine geçin

TOHUM, ALET VE GÜBRE		Tarımsal biyoçeşitliliğin kaybı önleniyor mu?		<ul style="list-style-type: none"> • Yerel olmayan tohumların kullanımını, yerel olarak test edilen ve yerel kullanıcılar tarafından bilinen çeşitlerle sınırlayın. • Ülkede hâlihazırda kullanılmayan genetiği değiştirilmiş tohum çeşitlerinin getirilmesinden kaçınin. • Aletlerin kullanımı hakkında çevre eğitimi sağlayın ve uygun olduğunda olumsuz çevresel etkilerden kaçınan kaynak çıkarma planı geliştirin. • Gübrelerin kullanımı konusunda eğitim ve yayım tavsiyesi sağlayın. Güncel tarımsal ihtiyaçlar için mevcut miktarları sınırlayın. • İklim değişikliğine karşı daha dayanıklı tohumlar kullanın
		İstilacı olan veya yerel olarak mevcut olmayan girdiler olmadan kullanılmayan türlerin veya çeşitlerin getirilmesinden kaçınılıyor mu?		
		Geleneksel tohum yönetim sistemlerinin zarar görmesinden kaçınılıyor mu?		
		Daha etkili çiftçilik araçlarının mevcudiyeti nedeniyle artan kaynak çıkarma potansiyeli ele alınıyor mu?		
		Aşırı gübre kullanımından kaynaklanan toprak ve suya zarar verme potansiyeli ele alınıyor mu?		

AKTİVİTE	Aktivite devam ediyor mu veya planlı mı? (Evet/ Hayır)	Aktivitenin potansiyel olumsuz çevresel sonuçlarının ele alınıp alınmadığına ilişkin sorular.	Hemen soldaki soruya Evet/ Hayır cevabı	Seçilen Kaçınma veya Azaltma Seçenekleri
Aktivite devam etmiyor veya planlanmamışsa (Yanıt = Hayır), sıradakine geçin				
YABANI BİTKİ/MEYVE HASADI		Üretim kapasitesini aşan veya gelecekteki üretim kapasitesini azaltan hasat oranlarından kaçınmak için adımlar atılıyor mu?		<ul style="list-style-type: none"> Ekstraksiyon ve rejenerasyon oranları arasındaki dengeye dayalı bir hasat sistemi oluşturun.
ALAN VEYA EKİM TÜRÜNÜN GENİŞLETİLMESİ		Habitatların kaybı ve biyoçeşitliliğin azalması potansiyeli ele alınıyor mu?		<ul style="list-style-type: none"> Habitat çeşitliliğini, arazi kullanım sistemlerinin sürdürülebilirliğini ve iklim değişikliği etkilerini dikkate alan arazi kullanım planları oluşturun ve kullanın. Toprak koruma faaliyetleri.
		Ormansızlaşma olasılığı ele alındı mı?		
		Toprak erozyonu potansiyeli ele alındı mı?		

AKTİVİTE	Aktivite devam ediyor mu veya planlı mı? (Evet/ Hayır)	Aktivitenin potansiyel olumsuz çevresel sonuçlarının ele alınıp alınmadığına ilişkin sorular.	Hemen soldaki soruya Evet/ Hayır cevabı	Seçilen Kaçınma veya Azaltma Seçenekleri
----------	--	---	---	--

Aktivite devam etmiyor veya planlanmamışsa (Yanıt = Hayır), sıradakine geçin

HAYVANCILIK KULLANIMININ GENİŞLETİLMESİ		Habitatların kaybı ve biyoçeşitliliğin azalması potansiyeli ele alınıyor mu?		<ul style="list-style-type: none"> Habitat çeşitliliğini, arazi kullanım sistemlerinin sürdürülebilirliğini ve iklim değişikliğini dikkate alan bir arazi kullanım planı geliştirin ve uygulayın. Hayvan hastalıkları izleme ve kontrol sistemi kurun/genişletin.
		Yeni hayvan hastalıklarının ortaya çıkması veya mevcut hastalıkların yayılması potansiyeli ele alınıyor mu?		
YENİ TARIM VEYA HAYVANCILIK FAALİYETLERİ		Habitat kaybı ve biyoçeşitliliğin azalması potansiyeli ele alınıyor mu?		<ul style="list-style-type: none"> Habitat çeşitliliğini ve arazi kullanım sistemlerinin sürdürülebilirliğini dikkate alan bir arazi kullanım planı geliştirin ve uygulayın. Hayvan hastalıkları izleme ve kontrol sisteminin kurun/genişletin. Arazi koruma faaliyetleri başlatın.
		Yeni hayvan hastalıklarının ortaya çıkması veya mevcut hastalıkların yayılması potansiyeli ele alınıyor mu?		
		Arazi temizleme veya otlatmadan kaynaklanan arazi bozulması ve erozyon potansiyeli ele alınıyor mu?		

AKTİVİTE	Aktivite devam ediyor mu veya planlı mı? (Evet/ Hayır)	Aktivitenin potansiyel olumsuz çevresel sonuçlarının ele alınıp alınmadığına ilişkin sorular.	Hemen soldaki soruya Evet/ Hayır cevabı	Seçilen Kaçınma veya Azaltma Seçenekleri
----------	--	---	---	--

Aktivite devam etmiyor veya planlanmamışsa (Yanıt = Hayır), sıradakine geçin

SULAMA (GENİŞLETİLMİŞ)		Artan hastalık bulaşma riski ele alınıyor mu?		<ul style="list-style-type: none"> • Koruyucu ve tedavi edici sağlık hizmetlerini artırın. • Hastalık sürveyansını artırın. • Mevcut ve gelecekteki ihtiyaçlar için yeterli suyu sağlayan su kullanımı için yönetim planı oluşturun. • Mahsul türlerini/ekin sistemlerini ve su kullanımını değiştirin. • Yabani ot yayılmaları için filtreleme sistemi kurun • İklim değişikliğini düşünün
		Toprak bozulması ve aşırı sulama potansiyeli ele alınıyor mu?		
		Akiferin tükenme potansiyeli ele alınıyor mu?		
		Sulama suyu yoluyla yabancı otların dağılma potansiyeli ele alındı mı?		
KARA VE DENİZ BALIKÇILIĞI		Üretim kapasitesini aşan veya gelecekteki üretim kapasitesini azaltan hasat önleniyor mu?		<ul style="list-style-type: none"> • Mevcut ve gelecekteki ihtiyaçlar için yeterli kaynağı sağlayan bir kaynak toplama planı geliştirin ve izleyin. • Su kaynaklarının kullanımını izleyin ve kaynak kullanıcıları için eğitim programı yürütün. • Yeni balık çeşitlerinin ve balık üretim yöntemlerinin getirilmesini sınırlayın veya bunlardan kaçının.
		Balık tutma yöntemlerinden habitatların zarar görme veya yok olma potansiyeli ele alınıyor mu?		
		Egzotik balık türlerinin, parazitlerin ve hastalıkların girmesi önleniyor mu?		

AKTİVİTE	Aktivite devam ediyor mu veya planlı mı? (Evet/ Hayır)	Aktivitenin potansiyel olumsuz çevresel sonuçlarının ele alınıp alınmadığına ilişkin sorular.	Hemen soldaki soruya Evet/ Hayır cevabı	Seçilen Kaçınma veya Azaltma Seçenekleri
----------	--	---	---	--

Aktivite devam etmiyor veya planlanmamışsa (Yanıt = Hayır), sıradakine geçin

YAPI, barınak, kamu binaları ve altyapı dahil, yollar hariç		Kıt doğal kaynakların inşaat faaliyetlerinin aşırı kullanılmasını önlemek için planlar ve prosedürler oluşturulmuş mu?		<ul style="list-style-type: none"> • Kaynak yönetimi ve arazi kullanım yönetimi planları geliştirin ve takip edin. • İnşaatın yapılacağı alandaki tehlikeleri değerlendirin ve yerleşimi veya yöntemleri buna göre değiştirin. • İnşaat yöntemlerinin bilinen tehlikeleri ve riskleri yansıtmasını ve güvenlik açığını azaltmak için kullanılmasını sağlayın.
		İnşaat sahasının afet öncesi konum veya koşullara göre daha fazla tehlike arz eden bir bölgede olmamasını sağlayacak planlar ve prosedürler oluşturulmuş mu?		
		İnşaat nedeniyle artan sel, erozyon veya diğer tehlike risklerini önlemek için planlar ve prosedürler mevcut mu?		
		İnşaat yöntemleri ve prosedürleri afet riskini hesaba katıyor mu?		

AKTİVİTE	Aktivite devam ediyor mu veya planlı mı? (Evet/ Hayır)	Aktivitenin potansiyel olumsuz çevresel sonuçlarının ele alınıp alınmadığına ilişkin sorular.	Hemen soldaki soruya Evet/ Hayır cevabı	Seçilen Kaçınma veya Azaltma Seçenekleri
----------	--	---	---	--

Aktivite devam etmiyor veya planlanmamışsa (Yanıt = Hayır), sıradakine geçin

YOLLAR, DÖŞEMELİ VEYA DİĞER YENİ VE MEVCUT OLAN		Yol nedeniyle yeni arazilerin işletilmesini veya mevcut arazilerin daha fazla işletilmesini önlemek için tasarlanmış planlar ve prosedürler var mı?		<ul style="list-style-type: none"> • Arazi kullanım planları geliştirin ve takip edin. • Yollara erişimi sınırlayın. • Yol tasarımını sel/drenaj risk değerlendirmesine göre doğrulayın. • Yol yapım faaliyetlerine erozyon azaltma önlemlerini dahil edin
		Yol çalışmasından kaynaklanan su baskını ve drenaj sorunlarını önlemek için prosedürler ve planlar geliştiriliyor mu?		
		Yol çalışmasından kaynaklanan heyelanları ve toprak erozyonunu önlemek için planlar ve prosedürler var mı?		

AKTİVİTE	Aktivite devam ediyor mu veya planlı mı? (Evet/ Hayır)	Aktivitenin potansiyel olumsuz çevresel sonuçlarının ele alınıp alınmadığına ilişkin sorular.	Hemen soldaki soruya Evet/ Hayır cevabı	Seçilen Kaçınma veya Azaltma Seçenekleri
----------	--	---	---	--

Aktivite devam etmiyor veya planlanmamışsa (Yanıt = Hayır), sıradakine geçin

SU TEDARİĞİ		Hastalık bulaşması için artan fırsatlardan kaçınılıyor mu?		<ul style="list-style-type: none"> • Su arıtma sistemini kurun ve bakımını yapın. • Durgun su ve vektör üreme alanlarını en aza indirmek için su tedarik yapısı tasarlayın ve sürdürün. • Öngörülen ihtiyaca dayalı olarak su tedarikini planlayın ve su temini üzerindeki iklim değişikliği etkilerini dikkate alarak mevcut ve gelecekteki ihtiyaçların karşılanmasına izin veren dağıtım alanı için plan kullanın. • Su kaynağı kullanım planı oluşturun ve kullanımı ve arzı izleyin. • Suyu korumak için ekonomik teşvikler düşünün. • Tehlikeli kimyasalları önerildiği şekilde kullanın ve eğitim yoluyla uygunsuz kullanımı sınırlayın.
		Olumsuz çevresel etkiye sahip nüfus yoğunluğundaki artışı önlemek için planlar ve prosedürler var mı?		
		Yeraltı veya yüzey su kaynaklarının aşırı kullanımından kaçınılıyor mu?		
		Suyu temizlemek veya arıtmak için kullanılan kimyasallar, insan sağlığı tehlikelerini veya çevrenin kirlenmesini önleyecek şekilde yönetiliyor mu?		

AKTİVİTE	Aktivite devam ediyor mu veya planlı mı? (Evet/ Hayır)	Aktivitenin potansiyel olumsuz çevresel sonuçlarının ele alınıp alınmadığına ilişkin sorular.	Hemen soldaki soruya Evet/ Hayır cevabı	Seçilen Kaçınma veya Azaltma Seçenekleri
----------	--	---	---	--

Aktivite devam etmiyor veya planlanmamışsa (Yanıt = Hayır), sıradakine geçin

SANİTASYON, tuvaletler, atık arıtma, ulaşım altyapısı ve katı atık yönetimi dahil		Tehlikeli atık sahalarının oluşturulmasından kaçınılıyor mu?		<ul style="list-style-type: none"> • Uluslararası standartlarda çalışan, sıhhi ve güvenli atık bertarafı için sahalar kurun ve bakımını yapın. • Kabul edilmiş en iyi uygulamaları karşılayan uygun toplama sistemleri aracılığıyla atık hareketini sınırlandırın. • Hastalık bulaşma ve vektörler için fırsatları minimize edin. • Hava, toprak ve su kirliliğini kapsayan çevresel izleme programı oluşturun ve sürdürün.
		Toprağın, suyun ve havanın daha fazla kirlenmesinden kaçınılıyor mu?		
		Hastalık bulaşmasında ve hastalık vektörlerinin varlığında bir artış önleniyor mu		
SAĞLIK BAKIMI		Tıbbi ve diğer atıkların atılmasından kaynaklanan kirlilikten kaçınılıyor mu?		<ul style="list-style-type: none"> • Tüm atıkların (katı ve sıvı) güvenli bir şekilde bertaraf edilmesi için bir sistem oluşturun. • Yerel şifalı otlar ve bitkilerin hasadı için bir kaynak yönetim planı geliştirin. • İklim değişikliğinin ve artan sıcaklıkların yeni ve değişen hastalık modelleri üzerindeki etkisini düşünün.
		Kaçınılan sürdürülebilir verimi aşan geleneksel tıbbi otlar ve bitkilere yönelik artan bir talep var mı?		

AKTİVİTE	Aktivite devam ediyor mu veya planlı mı? (Evet/ Hayır)	Aktivitenin potansiyel olumsuz çevresel sonuçlarının ele alınıp alınmadığına ilişkin sorular.	Hemen soldaki soruya Evet/ Hayır cevabı	Seçilen Kaçınma veya Azaltma Seçenekleri
----------	--	---	---	--

Aktivite devam etmiyor veya planlanmamışsa (Yanıt = Hayır), sıradakine geçin

SANAYİ (YENİ VEYA YENİDEN BAŞLAYAN)		Hava, toprak ve su kirliliğinin artmasını önlemek için planlar ve prosedürler yürürlükte mi?		<ul style="list-style-type: none"> • Uygun olduğunda mali teşvikleri de dahil ederek, kirliliği azaltma planları geliştirin. • Endüstriyel operasyon seviyesine dayalı olarak ulaşım ve nüfus desteği ihtiyaçlarını içeren saha kullanım planları geliştirin. • Sanayi bölgesinde beklenen nüfus için hizmet temini (örn. su, eğitim) için planlar geliştirin. • Hedef endüstri için sürdürülebilir bir kaynak kullanım planı geliştirin ve uygulayın. • Acil durum hazırlık planları geliştirin.
		Katı ve sıvı atıkların plansız ve azaltılmamış bertarafından kaçınılıyor mu?		
		Karayolu ve diğer trafikteki artıştan kaçınılıyor mu veya hafifletiliyor mu?		
		Artan nüfusun ve hizmet talebinin çevresel etkisini ele alacak planlar ve prosedürler var mı?		
		Artan ve sürdürülemez bir kaynak çıkarımı önleniyor mu?		

AKTİVİTE	Aktivite devam ediyor mu veya planlı mı? (Evet/ Hayır)	Aktivitenin potansiyel olumsuz çevresel sonuçlarının ele alınıp alınmadığına ilişkin sorular.	Hemen soldaki soruya Evet/ Hayır cevabı	Seçilen Kaçınma veya Azaltma Seçenekleri
----------	--	---	---	--

Aktivite devam etmiyor veya planlanmamışsa (Yanıt = Hayır), sıradakine geçin

PIŞIRME VEYA GIDA İŞLEME PROSEDÜRLERİNDE DEĞİŞİKLİK		Artan yakıt hasadı önleniyor mu yoksa hafifletiliyor mu?		<ul style="list-style-type: none"> • Yakıt tasarruflu sobalar ve pişirme yöntemleri kullanın. • Yemek pişirmek veya yiyecek hazırlama maliyetlerini desteklemek için gereken kaynaklar için bir kaynak yönetim planı geliştirin ve uygulayın. • Hava kirliliğini ve yakıt talebini azaltmak için pişirme sürecini düzenlemeyi düşünün (ör. ortak mutfaklar, yemek salonları).
		Artan hava kirliliği önleniyor mu?		
		Gıda hazırlama maliyetlerini karşılamak için artan kaynak hasadı önleniyor mu?		
KÜÇÜK VE ORTA İŞLETMELERİN (KOBİ) OLUŞTURULMASI		Sürdürülemez kaynak çıkarmadan kaçınılıyor mu?		<ul style="list-style-type: none"> • Desteklenen her işletme için gerçekleştirilen çevresel etki incelemesi. Birkaç benzer KOBİ türü desteklenecekse basit bir kontrol listesi yeterli olabilir. • İşletme iş planına dahil edilen ve izlenen uygun standartları karşılayan atık bertaraf planları. • İşletme iş planına dahil edilen ve izlenen uygun standartları karşılayan atık bertaraf planları.
		Üretilen atıklar uygun şekilde bertaraf ediliyor mu?		
		Şirketlerin tehlikeli yerlere yerleştirilmesini önlemek için adımlar atılıyor mu?		

AKTİVİTE	Aktivite devam ediyor mu veya planlı mı? (Evet/ Hayır)	Aktivitenin potansiyel olumsuz çevresel sonuçlarının ele alınıp alınmadığına ilişkin sorular.	Hemen soldaki soruya Evet/ Hayır cevabı	Seçilen Kaçınma veya Azaltma Seçenekleri
----------	--	---	---	--

Aktivite devam etmiyor veya planlanmamışsa (Yanıt = Hayır), sıradakine geçin

YARDIM GEREÇLERİ		Yardım ambalajlarının katı atık imha sorunu yaratmamasını sağlamak için adımlar atılıyor mu?		<ul style="list-style-type: none"> Mümkün olduğunda biyolojik olarak parçalanabilen, çok kullanımlık veya geri dönüştürülebilir ambalajlar kullanın. Dağıtım programının bir parçası olarak ambalajları toplayın. Dağıtım programının bir parçası olarak ambalajları toplayın. Mağdur girdisi de dahil olmak üzere ihtiyaç değerlendirmesine dayalı temel yardım. Uygunsuz materyaller sağlamayın. Yardıma yerel sosyal ve ekonomik koşullara ve arzın sürdürülebilirliğine göre seçin. Mümkün olduğunda, yerel kaynak sağlayın.
		Kişisel hijyen malzemelerinin usulüne uygun imha edilmesi, sağlık ve temizlik sorunu oluşturmaması için adımlar atılıyor mu?		
		Yardıma hayatta kalanlar için uygun veya kabul edilebilir olduğundan emin olmak için adımlar atılıyor mu?		
		Tek kullanımlık plastiklerin kullanımı mümkün olan en aza indirildi mi?		
		Yardıma hayatta kalanlarda yeni ve sürdürülemez tüketim alışkanlıkları yaratmamasını sağlayacak prosedürler var mı?		

AKTİVİTE	Aktivite devam ediyor mu veya planlı mı? (Evet/ Hayır)	Aktivitenin potansiyel olumsuz çevresel sonuçlarının ele alınıp alınmadığına ilişkin sorular.	Hemen soldaki soruya Evet/ Hayır cevabı	Seçilen Kaçınma veya Azaltma Seçenekleri
----------	--	---	---	--

Aktivite devam etmiyor veya planlanmamışsa (Yanıt = Hayır), sıradakine geçin

ENKAZ KALDIRMA		Molozların taşınması ve bertarafı, hastalık düzeylerinin artmasına yol açacak şekilde hastalık vektörü üreme alanlarının oluşmasını önleyecek şekilde mi yapılıyor?		<ul style="list-style-type: none"> • Olumsuz çevresel etkiyi en aza indirecek şekilde molozların geri dönüştürülmesi ve kullanılamaz malzemelerin bertaraf edilmesi için planlar geliştirin ve uygulayın. • Asbest levhaları gibi bazı molozlar insanlar ve çevre için tehlikelidir ve özel taşıma ve imha yöntemleri gerektirir.
		Taşkın ve sanitasyon sorunlarının önlenmesi için moloz kaldırma çalışmaları mevcut drenaj/su akış sistemlerindeki engelleri de temizliyor mu?		
		Moloz, daha fazla doğal kaynak çıkarımına gerek kalmaması için geri dönüştürülüyor mu?		
		Moloz kaldırmada çalışan kişilere, potansiyel olarak tehlikeli malzemeleri güvenli bir şekilde işlemek için gereken şekilde uygun ve yeterli güvenlik koruması ve eğitimi veriliyor mu?		

AKTİVİTE	Aktivite devam ediyor mu veya planlı mı? (Evet/ Hayır)	Aktivitenin potansiyel olumsuz çevresel sonuçlarının ele alınıp alınmadığına ilişkin sorular.	Hemen soldaki soruya Evet/ Hayır cevabı	Seçilen Kaçınma veya Azaltma Seçenekleri
----------	--	---	---	--

Aktivite devam etmiyor veya planlanmamışsa (Yanıt = Hayır), sıradakine geçin

YENİDEN YERLEŞİM		Yeniden yerleşim planları, arazi kullanımı, iklim değişikliği ve biyolojik çeşitlilikteki değişikliklerden kaynaklanan olası olumsuz çevresel etkileri ele alıyor mu?		<ul style="list-style-type: none"> • Yerleşimlerin yeniden inşası ve konumlandırılmasında arazi kullanım planı geliştirin ve takip edin. • Mevcut ve yeni yerleşim yerlerinin tehlike ve risk değerlendirmesini yapın ve sonuçları yer seçimi, planlama ve inşaat yöntemlerine dahil edin.
		Yeni yerleşim yerlerinin yeni veya afet öncesine göre daha büyük tehlikelere maruz kalmamasını sağlamak için değerlendirmeler ve hafifletme prosedürleri kullanılıyor mu?		
EĞİTİM		Yeni becerilerin kaynakların daha fazla çıkarılmasına veya atık üretimine yol açmamasını sağlamak için adımlar atılıyor mu?		<ul style="list-style-type: none"> • Eğitim programlarına çevre eğitimi ve atık yönetimi seçeneklerini dahil edin.

AKTİVİTE	Aktivite devam ediyor mu veya planlı mı? (Evet/ Hayır)	Aktivitenin potansiyel olumsuz çevresel sonuçlarının ele alınıp alınmadığına ilişkin sorular.	Hemen soldaki soruya Evet/ Hayır cevabı	Seçilen Kaçınma veya Azaltma Seçenekleri
Aktivite devam etmiyor veya planlanmamışsa (Yanıt = Hayır), sıradakine geçin				
MAYIN TEMİZLEME VE PATLAMAMIŞ MÜHİMMAT		Mayın temizleme/mühimmat kaldırma planları, daha önce mayınlar ve patlamamış mühimmat nedeniyle kullanılmamış arazi ve kaynakların çevresel zarar görmesini önleme prosedürlerini içeriyor mu?		<ul style="list-style-type: none"> Mayın temizleme/patlamamış mühimmatın temizlenmesi sonrasında kullanıma açılan alanlar için arazi kullanım planlarını oluşturmak ve takip etmek. Mühimmat imha planlarının (örn. kontrollü yakma veya patlamalar) çevresel taramasını yapın, hava kirliliğini kontrol edin ve izleyin ve uygun olduğunda çevresel iyileştirme eylemleri gerçekleştirin.
		Mühimmatın atılması, örneğin kontrollü yakma veya patlayan mühimmatın hava ve yer kirliliğine yol açması gibi ek çevre kirliliği yaratıyor mu?		
YEREL BAŞA ÇIKMA STRATEJİLERİ		Belirli afet koşullarına göre ek olarak, olumsuz çevresel sonuçlar genellikle doğal kaynakların, biyolojik çeşitliliğin kaybını veya kıt kaynaklar üzerindeki çatışmayı içerir.		<ul style="list-style-type: none"> Kaçınma/azaltma seçenekleri, olası her olumsuz sonuç için özel olarak geliştirilmelidir. Bu süreç, hayatta kalanlardan gelen girdileri içermelidir ve Topluluk Düzeyinde Değerlendirme modülü aracılığıyla toplanan bilgilerle kolaylaştırılabilir.

AHÇED MODÜL 2:
TOPLUM DÜZEYİNDE DEĞERLENDİRME

TOPLUM DÜZEYİNDE DEĞERLENDİRME (TDD)

- TDD, bir afetten etkilenen toplumun bakış açısından kritik çevresel konulara odaklanır
- Toplum düzeyindeki sorunları belirleme ve önceliklendirme süreci, bilgi kaynaklarına bağlı olarak bir ila iki gün gerektirir ve en az üç kişiyi içermelidir

VERİ TOPLAMA SEÇENEKLERİ

- Anket
- Odak grup görüşmeleri

TOPLUM AHÇED BİLGİ TOPLAMA KILAVUZU

- Toplum AHÇED Bilgi Toplama Kılavuzu, bir toplumdaki çevresel koşullar ve toplum üyelerinin bu koşullar hakkındaki görüşleri hakkında hızlı bir şekilde bilgi toplamak için kullanılabilir. Kılavuz yedi bölüm halinde düzenlenmiştir:
 1. Değerlendirilen toplum hakkında genel bilgiler
 2. Toplumdaki çevre ve geçim koşulları hakkında bilgi
 3. Toplumu etkilemiş olabilecek afetler hakkında bilgi
 4. Temel ihtiyaçların karşılanıp karşılanmadığı ve nasıl karşılandığı
 5. Katılımcılardan toplumlarının geleceği ve çevre koşulları hakkında görüşlerinin sorulduğu bir sonuç bölümü
 6. Başa çıkma stratejileri hakkında başka yerde toplanmamış olabilecek özel bilgi toplama
 7. Toplumdaki sıhhi ve genel koşullar hakkında gözlemler

TOPLUM AHÇED BİLGİ TOPLAMA KILAVUZU

B. ÇEVRE VE GEÇİM KAYNAĞI BİLGİSİ

13. Grup, topluluğun bulunduğu ortamı nasıl tanımlar?
 - Topluluğun son on yılda nasıl değiştiğini, tarım arazileri, ormanlar, meralar, hammadde tedarikleri, su ve mera erişimi mevcudiyeti ve yağıştaki değişiklikleri özellikle sorun.
14. Topluluk, herhangi bir benzersiz çevresel alana (örneğin, milli park, sanayi bölgesi) yakın mı?
15. Topluluğun kutsal alanlar, doğal kaynakların yerleri veya geleneklerle korunan yerler gibi özel olarak gördüğü alanlar var mı? (Mümkünse, tam konumu tanımlayın.)
 - Özellikle bu sitelerin son yıllarda değişip değişmediğini/nasıl değiştiğini sorun.
16. Topluluğun çevreyle ilgili özel endişeleri var mı? Özellikle yangın, kuraklık, sel, su, hava kirliliği, diğer tehlikeler ve çevre koşullarındaki son değişiklikler hakkında sorular sorun.
 - Özellikle iklimle ilgili tehlikelerin sıklığında ve büyüklüğünde gözle görülür bir değişiklik olup olmadığını sorun.
17. İklimle ilgili tehlikelerin sıklığında ve büyüklüğünde gözle görülür değişiklikler oldu mu?
18. Grup, topluluğun yerini sellerden, erozyondan ve diğer sorunlardan güvenli bir yer olarak görüyor mu?
19. Topluluğun doğal kaynaklarının (tarım arazisi, ormanlar, mera, su) kullanımını yöneten kuralları nelerdir? Erkekler ve kadınlar arasında bir fark var mı?
20. Topluluk, doğal kaynakların (orman, mera veya arazi kullanımı) su veya diğer doğal kaynakların kullanımı konusundaki bir anlaşmazlığı nasıl çözer?
21. Geçim sisteminin doğası: sürü, tarım - pastoral, tarım, sanayi, diğer ücretli işçi (ne tür bir işçi olduğunu belirtin)ve birden fazla sistemin kullanılıp kullanılmadığını önem açısından 1 'den 5' e kadar olan sayılarla belirtin.
22. Başlıca gelir kaynakları nelerdir ve hangi aile üyeleri için içindedir? Asıl mesleği önem açısından tanımlayın.
23. Gelir sınıflandırması için kriterler nelerdir?
 - 1) çoğu aile aynı gelire sahip mi,
 - 2) toplulukta çok fazla yoksul ve az sayıda varlıklı aile var mı veya
 - 3) yoksul ve varlıklı aileler var, ancak ailelerin çoğu tüm ihtiyaçlar için yeterli kaynağa sahip mi?
24. Aileler yalnızca bir tür işle mi, yoksa farklı mesleklere sahip birkaç aile üyesi tarafından mı destekleniyor?
25. Toplulukla birlikte çalışan herhangi bir geliştirme projesi var mı ve ne yapıyorlar?

TOPLUM AHÇED BİLGİ TOPLAMA KILAVUZU

C. AFET BİLGİSİ

26. Topluluk, geçtiğimiz yıl içinde aşağıdaki olaylardan herhangi birinden etkilendi mi?

- Sel
- Orman Yangını
- Güçlü rüzgarlar
- Erozyon
- Mahsul zararlıları veya hastalıklı mahsuller
- İnsan hastalıkları
- Hayvan hastalıkları
- Çatışma
- Kazalar (örneğin, birini yakan yangın)
- Kuraklık
- Benzer olayların bu listede yer alıp almadığını sorun.

27. Tanımlanan her olay türü için, bu olayın bir felaket olarak kabul edilip edilmediğini, yani normal koşullardan neden farklı olduğunu sorun.

Yukarıda “felaket ” olarak tanımlanan her öge için aşağıdaki soruları yanıtlayın:

28. Felaketin nedeni ve etkisi neydi?
29. Felaketten önce bir uyarı var mıydı? (Erken uyarı sistemlerinin kullanımı için bilgi istemi)
30. Bunun sonucunda ne olmuştur? İnsani ve maddi zararları tanımlayın.
31. Afet nedeniyle topluluktan kaç kişi ayrıldı, nereye gittiler ve ne zaman geri dönmeleri bekleniyor?
32. Felaket ne zaman başladı ve ne kadar sürmesi bekleniyor?
33. İnsanların aileleri desteklemek için yaptıkları iş türü felaketin başlangıcından bu yana değişti mi? Evet ise, değişiklikleri not edin.
34. Toplum felaketi ele almak için ne yaptı? Hangi başa çıkma mekanizmaları kullanılmıştır?
35. Felaket başladığından beri, toplumdaki insanlar nasıl para kazanıyor ve bu kaynaklar nasıl değişti? (Kaynaklar ve değişiklikler listelenir.)
36. Topluluk, (1) afetin etkilerinin çoğunu, (2) bir kısmını, (3) birkaçını kendi kaynaklarından ele alabildi mi?
37. Toplum, felaketle başa çıkmak için hükümetten veya STK'lardan herhangi bir yardım aldı mı? (Evet/Hayır) Hayır ise, 39 numaraya geçin.
38. Ne tür bir yardım alındı? (Menşei de dahil olmak üzere liste – hükümet, bağışçı, STK, diğer topluluklar, mümkünse topluluktan ayrılan kişiler)
39. Bu yardım (1) çok yardım, (2) yeterli yardım, (3) sadece biraz yardım, (3) az yardım?
40. Bu yardım (1) iyileşti mi, (2) istikrara kavuştu mu veya (3) toplumdaki koşullar üzerinde çok fazla etkisi olmadı mı?
41. Sağlanan yardım toplum için herhangi bir soruna neden oldu mu? (Çevreye etki etmesini isteyin.)
42. Afet sona erdiğinde, topluluk çevresel koşulların normale dönmesinin ne kadar süreceğini düşünüyor?

TOPLUM AHÇED BİLGİ TOPLAMA KILAVUZU

D. TEMEL HİZMETLER

43. Topluluk felaketten önce nasıl su aldı: satın alma, kuyular, sarnıçlar, göller, göletler vb.? (Gerekirse birden fazla belirtin)
44. Toplum afet öncesi ve sonrası su kalitesini nasıl tanımlıyor?
45. Toplumda herkese yetecek kadar su var mı? Felaketten önce ve sonra karşılaştırın.
46. Toplum ne tür barınaklar kullanıyor ve felaketten sonra herhangi bir değişiklik oldu mu? Evet ise, büyük değişiklikleri açıklayın.
47. Topluluk üyeleri felaketten önce bir ev inşa etmek için nasıl malzeme aldı: satın alma, ülke tarafından toplama, hediye olarak alma vb.?
48. Toplumun felaketten bu yana barınma ile ilgili herhangi bir sorunu var mı? Sorunlar varsa, ne olduklarını not edin.
49. Toplum giyim ihtiyaçlarını nasıl karşılıyor?
50. Felaketten sonra herhangi bir değişiklik var mı? Açıklayın
51. Ek giysiler nasıl güvence altına alınacak: satın alma, üretim ve/veya hediye?
52. Topluluk üyeleri yiyecekleri nasıl alır: kendi üretimi, pazarda satın alma, hediye vb.? (Birden fazla kaynak varsa önemini belirtin.)
53. Tüm topluluk üyelerinin yeterli yiyeceği var mı? Değilse, gıda eksikliğinden en çok kim etkilenir?
54. Topluluğun termal konforu korumak, yiyecek hazırlamak ve aydınlatma sağlamak için yeterli, güvenli ve uygun fiyatlı enerji kaynağına erişimi var mı? (Yakıt tedarik araçlarını not edin)
55. Topluluk üyeleri afet nedeniyle herhangi bir hanehalkı kaynağını (mutfak eşyaları, kişisel hijyen için sabun, yatak takımları, aletler vb.) kaybetti mi?
56. Bunlar nasıl değiştirilecek: varlıkların satışı, hediye, satın alma vb.?
57. Topluluktaki insanlar, topluluk içinde veya topluluk dışındayken kişisel güvenlik konusunda herhangi bir endişeye sahip mi? Evet ise, kim etkilenir ve neden?
58. Toplum için yeterli sağlık hizmeti var mı?
59. Afetten sonra sağlık hizmetinin kullanılabilirliği değişti mi?
60. İlaçlar da dahil olmak üzere sağlık hizmetleri ücretsiz mi?
61. Sağlık hizmetleri ücretsiz değilse, topluluk üyeleri ilgili masrafları nasıl öder?
62. Halk tuvalet kullanıyor mu? Evet ise, türlerini, konumlarını ve sahiplerini belirtin (aile, aile grubu, ortak).
63. Yeterince tuvalet var mı?
64. Cevabınız hayır ise, neden yeterince tuvalet yok?
65. Köyde tarım kimyasalları kullanılıyor mu? Evet ise, türü, kaynakları ve tarımsal kimyasalların hangi amaçla kullanıldığını not edin.
66. Tarımsal - kimyasal kullanıcılar güvenli kullanım konusunda eğitim aldı mı?
67. Topluluk, tarımsal kimyasalların aşırı uygulanmasının tehlikelerinin farkında mı?

TOPLUM AHÇED BİLGİ TOPLAMA KILAVUZU

E. SONUÇ

68. Grup, toplum için iyi bir geleceği nasıl tanımlar? (Çalışma türleri, konut türleri, suya erişim, elektrik, yollar, eğitim ve sağlık durumu ve çevre değişiklikleri için bilgi istemi.)
69. Topluluk üyeleri, topluluktaki çevresel sorunların nasıl ele alınması gerektiği konusunda ne gibi önerilerde bulunuyor?

TOPLUM AHÇED BİLGİ TOPLAMA KILAVUZU

F. BAŞA ÇIKMA VE ESNEKLİK

70. Toplulukla yapılan tartışmalar sırasında başka bir yerde belirtilmemişse, felakete yanıt olarak kullanılan belirli başa çıkma stratejilerini not edin. Bu başa çıkma stratejilerinden bazıları yalnızca bire bir veya küçük grup tartışmalarında ortaya çıkabilir, çünkü bunlar yasadışı olabilir veya sosyal olarak kabul edilemez olabilir.
71. Toplulukla yapılan tartışmalar sırasında başka bir yerde belirtilmemişse, bazı toplulukların neden diğerlerinden daha fazla etkilendiğini veya daha az dirençli olduğunu düşünün. Örneğin, 'basitçe' bir (coğrafi) maruz kalma meselesi mi, yoksa kilit başa çıkma ve risk yönetimi stratejileri yok mu?

TOPLUM AHÇED BİLGİ TOPLAMA KILAVUZU

G. GÖZLEMLER

İnsan, hayvan ve diğer atıkların nasıl bertaraf edildiğine dair gözlem yapılmalıdır.

72. Toplum insan/hayvan atıklarından ve çöplerinden temiz mi? (Evet/Hayır)

73. Atık alanları (insanların atık attığı veya tuvalet olarak kullandığı) topluluktan uzak mı (evet/hayır).

74. Toplumda belirgin böcek üreme alanları (özellikle sinekler ve sivrisinekler için) var mı? (Evet/Hayır)

75. Topluluk mezarlığı konut ve su kaynaklarından uzak mı? (Evet/Hayır)

76. Toplumda sağlık tesisi varsa tıbbi atıklar güvenli bir şekilde bertaraf ediliyor mu? (Evet/Hayır)

Toplumdaki afet veya çevreyle ilgili koşullar hakkında değerlendirmeyi yürüten bireyler tarafından ek gözlemler.

Annex C: Community Level Assessment Forms

ANNEX C1: COMMUNITY REA INFORMATION COLLECTION GUIDE

The following can be used as a guide in collecting information for the community level rapid assessment of environmental impacts. The information collected through this guide corresponds to the information required to answer the questions posed in the **Community Assessment Summary Form (Annex C)**.

For further guidance on data collection methods refer to pages 53 and 54 of the Humanitarian Needs Assessment "The Good Enough Guide" as well as the Information and Data Sharing guidance on ehaconnect.org.

This document should be reviewed before use and modified as appropriate for the community being assessed and the circumstances of the disaster being investigated.

A. GENERAL INFORMATION (completed by data collection team)

1. Date:
2. Time Started:
3. Time End:
4. Name of Community:
5. Person/s conducting the assessment:
 - a) Facilitator:
 - b) Recorder:
 - c) Observer:
6. Distance of community from main road and district capital:
7. Nature of access to the community: paved, all season, dirt track, no road.
8. Ethnic group/s and religion diversity present in the community:
9. Description of the community. Including physical location, types of housing, physical layout and natural environment (agro-climatic zone, presence of rivers, lakes, parks, nature reserves etc.). If possible, conduct a social mapping.
10. Description of the origin of the community (e.g., when settled and where first settlers came from).
11. Number of people currently living in the community:
12. Are there people who migrated/displaced from the area? If yes when, how many, in which direction and to where?

B. ENVIRONMENT AND LIVELIHOOD INFORMATION

ENVIRONMENT

13. How does the group describe the environment in which the community is located?
Specifically ask about how the community has changed in the past ten years, noting changes to agriculture land, forests, pasture, supplies of raw materials, access and availability of water and pasture, and rainfall.
14. Is the community near any unique environmental areas (e.g., national park, industrial site)?

15. Are there any areas which the community consider as special, such as holy sites, locations of natural resources or places which are protected by tradition? (Where possible, identify exact location.)
Specifically ask about whether/how these sites have changed over the past years.
16. Does the community have any specific concerns about the environment? Specifically ask about fire, drought, floods, water and air pollution and other hazards, and recent changes to environmental conditions.
Specifically ask about whether there has been a noticeable change in frequency and magnitude of the climate-related hazards.
17. Have there been any noticeable changes in frequency and magnitude of the climate-related hazards?
18. Does the group see the location of the community as one that is safe from floods, erosion, and other problems?
19. What are the rules that the community has governing the use of natural resources (agriculture land, forests, pasture, water)? Is there any difference for males and females?
20. How does the community resolve a dispute over the use of natural resources (forest, pasture or land use) water or other natural resources?

LIVELIHOOD/ECONOMIC ACTIVITIES

21. Nature of livelihood system: herding, agro-pastoral, farming, industry, other wage labor (indicate what type of labor). Indicate if more than one system is used, and number 1 to 5 in terms of importance.
22. What are major means of incomes and which family members are involved? Describe major occupation in terms of importance.
23. What are the criteria for wealth classification?
Do (1) most families have about the same wealth, (2) are there a lot of poor and a few wealthy families in the community, or (3) are there some poor and wealthy, but most families have sufficient resources for all needs?
24. Are families supported by only one type of work, or by several family members with different occupations?
25. Are there any development projects working with the community and what do they do?

C. DISASTER INFORMATION

26. Has the community been affected by any of the following events in the past year²⁵?
 - Flood
 - Wildfire
 - Strong Winds
 - Erosion
 - Crop pests or diseased
 - Human diseases
 - Animal diseases
 - Conflict
 - Accidents (e.g., fire burning someone)
 - Drought
 - Ask if any similar events are not included in this list.
27. For each type of event identified, ask whether this event was considered a disaster, that is, why was it different than normal conditions?

For each item identified as a "disaster" above answer the following questions:

28. What was the cause and impact of the disaster?
29. Was there some kind of warning before the disaster struck? (Prompt for use of early warning systems)
30. What damage happened as a result? Describe human and material damages.
31. How many people have left the community due to the disaster, where did they go and when are they expected back?
32. When did the disaster start and how long is it expected to continue?
33. Has the type of work that people do to support families changed since the start of the disaster? If yes, note changes.
34. What has the community done to address the disaster? What coping mechanisms have been used?
35. Since the disaster began, how do people in the community get money and have these sources changed? (List sources and changes.)
36. Has the community been able to address (1) most, (2) some, (3) few of the impacts of the disaster from their own resources?
37. Has the community received any assistance from the government or NGOs to deal with the disaster? (Yes/no). If no, skip to number 39.
38. What kind of assistance was received? (List, including origin – government, donor, NGO, other communities, people who have left the community-- if possible)
39. Was this assistance considered to be (1) a lot of assistance, (2) enough assistance, (3) just some assistance, (3) little assistance?
40. Has this assistance (1) improved, (2) stabilized or (3) not had much impact on conditions in the community?
41. Has the assistance provided caused any problems for the community? (Prompt for impact on the environment.)
42. When the disaster is over, how long does the community think it will take for environmental conditions to return to normal?

D. BASIC NEEDS

This section asks about conditions in the community affected by the disaster.

43. How did the community get water before the disaster: purchase, wells, cisterns, lakes, ponds etc.? (Indicate more than one if needed)
44. How does the community describe the water quality before and after the disaster?
45. Is there enough water for everyone in the community? Compare before and after the disaster.
46. What types of shelter does the community use and has there been any change after the disaster? If yes, describe major changes.
47. How did community members get materials to build a house before the disaster: purchase, collect from country side, receive as gift, etc.?
48. Does the community have any problems with shelter since the disaster? If there are problems, note what they are.
49. How does the community meet their clothing needs?
50. Are there any changes after the disaster? Describe.
51. How will additional clothing be secured: purchase, manufacture, and/or gift?
52. How do community members get food: own production, purchasing in market, gift etc.? (Indicate importance if more than one source.)
53. Do all the community members have enough food? If not, who is most affected by the lack of food?
54. Does the community have access to sufficient, safe and affordable energy supply to maintain thermal comfort, prepare food and provide lighting? (Note means of fuel procurement)

55. Have community members lost any household resources (utensils, soap for personal hygiene, bedding, tools etc.) due to the disaster?
56. How will these be replaced: sale of assets, gift, purchase, etc.?
57. Do people in the community have any concerns about personal safety, either in the community or when outside the community? If yes, who is affected and why?
58. Is there adequate health care for the community?
59. Has the availability of health care changed since the disaster?
60. Is health care free, including drugs?
61. If health care is not free, how do community members pay the costs involved?
62. Does the community use latrines? If yes, indicate their type, location and ownership (family, group of families, communal).
63. Are there enough latrines?
64. If no, why are there not enough latrines?
65. Is there any agro-chemicals use in the village? If yes, note type, sources and what purpose the agro-chemicals are used.
66. Have agro-chemical users received training on safe use?
67. Is the community aware of the dangers of excessive application of agro-chemicals?

E. CONCLUSION

68. How would the group describe a good future for the community? (Prompt for types of work, types of housing, access to water, electricity, roads, education and health status and changes to the environment.)
69. What suggestions do community members make as to how environmental issues in the community should be addressed?

F. COPING STRATEGIES & RESILIENCE

70. If not indicated elsewhere during discussions with the community, note specific coping strategies which are being used in response to the disaster. Some of these coping strategies may only become evident in one-on-one or small group discussions since they may be illegal or not socially acceptable.
71. If not indicated elsewhere during discussions with the community, consider why some communities have been more affected or are less resilient than others. For instance, is it 'simply' a matter of (geographical) exposure, or are key coping and risk management strategies absent?

G. OBSERVATIONS

Observation should be made as to the way that human, animal and other waste is disposed.

72. Is the community clean of human/animal waste and garbage? (yes/no).
73. Are waste sites (where people throw waste or use as a toilet) distant from the community (yes/no).
74. Are there obvious insect breeding sites (particularly for flies and mosquitoes) in the community? (yes/no).
75. Is the community graveyard distant from housing and water supplies? (yes/no)
76. If there is a health facility in the community, are medical wastes disposed of safely? (yes/no)

Additional observations by individuals conducting the assessment about disaster or environment-related conditions in the community.

TOPLUM DEĞERLENDİRME ÖZETİ

- Toplum değerlendirmesi aracılığıyla üretilen bilgilerin, Organizasyon Düzeyinde Değerlendirmesinde kullanılanlara benzer bir formatta bir araya getirilmesi ve özetlenmesi gerekir.
- **Aşama 1:** Toplum anketindeki bilgiler kullanılarak her soruya evet veya hayır olarak yanıt verilir.
- **Aşama 2:** Sorunların yaygınlığının ortaya çıkan tespiti, formda belirtildiği gibi, bir toplum için yanıtın evet veya hayır olmasına göre her yanıt puanlanarak önceliklendirilir.

TOPLUM DEĞERLENDİRME ÖZETİ

#	Medde/Soru	Topluluk 1	Topluluk 2	Topluluk 3	Topluluk 4	Önem sırası
Durum soruları: Evet = 1 (kötü) veya Hayır = 0 Organizasyon Düzeyinde Değerlendirmenin Birinci ve İkinci Bölümlerine karşılık gelir.						
1	Toplum çevresel kaygılar bildirdi mi?					
2	Toplum çevresel sorunları rapor etti mi?					
3	Toplumun yakınında benzersiz alanlar var mı?					
4	Afetten çok sayıda insan etkileniyor mu?					
5	Afet uzun zamandır devam ediyor mu?					
6	Afetten kurtulanlar konsantre mi?					
7	Hayatta kalanlar büyük bir yer değiştirme yaptılar mı?					
8	Kendi kendine yeterlilik seviyesi düşük mü?					

TOPLUM DEĞERLENDİRME ÖZETİ

#	Medde/Soru	Topluluk 1	Topluluk 2	Topluluk 3	Topluluk 4	Önem sırası
Durum soruları: Evet = 1 (kötü) veya Hayır = 0 Organizasyon Düzeyinde Değerlendirmenin Birinci ve İkinci Bölümlerine karşılık gelir.						
9	Sosyal dayanışma düşük mü?					
10	Kültürel homojenlik düşük mü?					
11	Varlıkların çoğu birkaç kişiyle mi yoğunlaşıyor?					
12	Geçim kaynağı tabanı sınırlı mı (çeşitlendirilmemiş)?					
13	Beklentiler yüksek mi?					
14	Mevcut kaynak kullanımını gelecekte yeterli kullanılabilirliği azaltacak mı?					
15	Atıkları absorbe etme kapasitesi sınırlı mı?					
16	Çevrenin sınırlı dayanıklılığı var mı?					

TOPLUM DEĞERLENDİRME ÖZETİ

#	Medde/Soru	Topluluk 1	Topluluk 2	Topluluk 3	Topluluk 4	Önem sırası
Afetler/Tehlikeler: Evet = 1 (kötü) veya Hayır = 0 Organizasyon Düzeyinde Değerlendirmenin Üçüncü Bölümüne karşılık gelir. Bu bölüm yalnızca toplulukla tartışılan afetleri/tehlikeleri içerecek şekilde düzenlenmelidir.						
17	Kuraklık bildirilen bir sorun mu?					
18	Orman yangını bildirilen bir sorun mu?					
19	Çatışma bildirilen bir sorun mu?					
20	Hayvan hastalıkları bildirilen bir sorun mu?					
21	İnsan hastalıkları bildirilen bir sorun mudur?					
22	Diğer tehlikeler bir sorun olarak bildiriliyor mu (her tehlike için ayrı ayrı yanıt verin).					

TOPLUM DEĞERLENDİRME ÖZETİ

#	Medde/Soru	Topluluk 1	Topluluk 2	Topluluk 3	Topluluk 4	Önem sırası
Karşılanmamış ihtiyaçlar: Hayır = 1 (kötü) veya Evet = 0 (Değişiklik önemli) Organizasyon Düzeyinde Değerlendirmenin Dördüncü Bölümüne karşılık gelir.						
23	İnsanlar için yeterli içme suyu kaynağı mevcut mu?					
24	Hayvanlar için yeterli içme suyu kaynağı var mı?					
25	Barınma yerel beklentiler için yeterli mi?					
26	Yemekler yeterli mi?					
27	Yakıt ve enerji yeterli mi?					
28	Ev kaynakları yeterli mi?					
29	Kişisel güvenlik yeterli mi?					

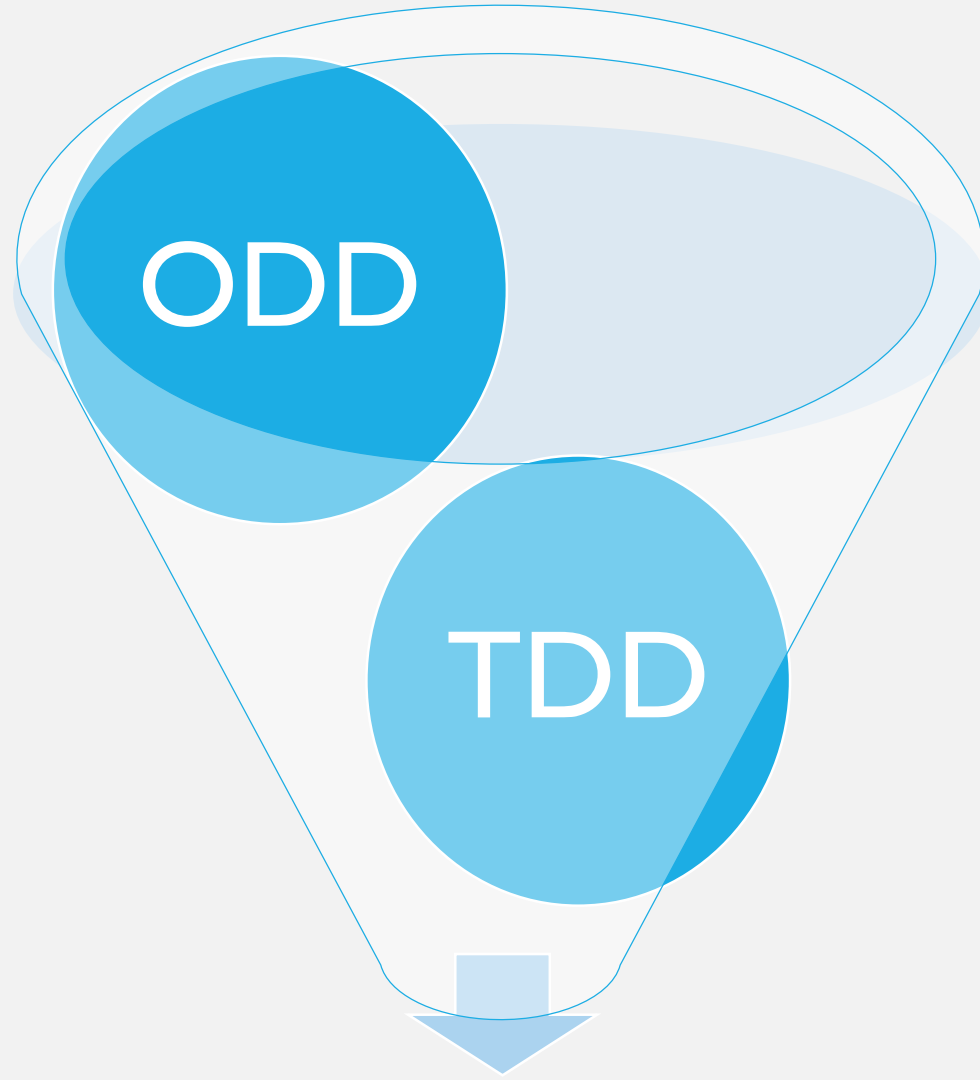
TOPLUM DEĞERLENDİRME ÖZETİ

#	Medde/Soru	Topluluk 1	Topluluk 2	Topluluk 3	Topluluk 4	Önem sırası
Karşılanmamış ihtiyaçlar: Hayır = 1 (kötü) veya Evet = 0 (Değişiklik önemli) Organizasyon Düzeyinde Değerlendirmenin Dördüncü Bölümüne karşılık gelir.						
30	İnsan sağlığı koşulları yeterli mi?					
31	Atık yönetimi uygun mu?					
32	Böceklerin ve üreme alanlarının kontrolü yeterli midir?					
32	Tarım kimyasalları güvenli bir şekilde kullanılıyor mu?					
Toplumsal Yardım/Başa Çıkma Stratejileri. Organizasyon Seviyesi Değerlendirmesinin Beşinci Bölümüne Karşılık Gelir						

AHÇED MODÜL 3: KONSOLİDASYON VE ANALİZ

SORUNLARIN KONSOLİDASYONU

- Her iki değerlendirme modülündeki alt başlıklarda en önemli sorunlardan 3-5 tanesi **sorun birleştirme tablosuna** kaydedilir
- Uzun vadeli sorunlar, AHÇED'in bir parçası olarak ele alınmamalıdır
- Konsolidasyon sürecinin ve tüm AHÇED çabasının amacı, kritik afet yardımı ve kurtarma operasyonlarının bir parçası olarak **acil ilgilenilmesi gereken çevre ile ilgili sorunları** belirlemektir
- Konsolidasyon listesinin aşırı yüklenmesi, en önemli sorunların ele alınmasını engelleyecek ve bir felakete yanıt vermek için mevcut sınırlı kaynakları boşa harcayacaktır

SORUN BİRLEŞTİRME TABLOSU

KONSOLİDASYON VE ANALİZ TABLOLARI

Organizasyon Düzeyinde Sorunlar	Toplum Düzeyinde Sorunlar
Durum bildirim	
Çevresel etkileri etkileyen faktörler	
Afetlerin çevresel tehditleri	
Karşılanmamış temel ihtiyaçlar	
Yardım faaliyetlerinin olumsuz çevresel sonuçları	
Diğer kritik konular	
Uzun vadeli iyileştirme sorunları	

SORUN
BİRLEŞTİRME
TABLOSU

SORUNLAR VE
EYLEMLER

SORUNLARI VE EYLEMLERİ ÖNCELİKLENDİRME

- Eylemler belirlendikten sonraki adım, Sorunlar ve Eylemler tablosunun son sütununu kullanarak ilgili sorunların doğasına dayalı olarak eylemlere öncelik vermektir
- Önceliklendirmeye yönelik en basit yaklaşım, sorunları ve eylemleri üç soru temelinde gözden geçirmektir:
 - Sorun yaşam için acil bir tehdit oluşturuyor mu? (birinci öncelik)
 - Sorun geçim kaynakları için acil bir tehdit oluşturuyor mu? (ikinci öncelik)
 - Sorun çevre için acil bir tehdit oluşturuyor mu? (üçüncü öncelik)

KRİTİK SORUNLARIN VE EYLEMLERİN BELİRLENMESİ

- Konsolidasyon sürecinin sonuçları, sorunlar ve eylemler ile ilgili ikinci bir forma aktarılmalıdır
- Bu formda üç sütun bulunur; biri önceki formdan birleştirilen sorunlar için, ikincisi bu sorunları ele alacak eylemlerin ilk tanımlaması için ve üçüncüsü listelenen sorunların genel önceliklendirmesi için
- Uygunsa, belirli eylemlerden kimin sorumlu olacağını belirtmek için dördüncü bir sütun eklenebilir
- Bu aşamada, AHÇED'in odak noktası, tanımlanmış olan sorunları tamamen çözmek değil, sadece bir sorunu ele almaya en iyi nasıl başlanacağını belirlemektir
- Uzun vadeli iyileşme sorunları bölümünde listelenen öğeler, yardım ve kurtarma sürecini denetleyenlere ayrı bir kısa rapor halinde sunulmalıdır.

KONSOLİDASYON VE ANALİZ

- Konsolidasyon ve Analiz modülünün amacı, yardım ve iyileştirme çabalarında ele alınması gereken çevresel sorunların **tek bir öncelik listesi** geliştirmektir.
- Konsolidasyon ve analiz sonucunda:
 1. Olumsuz çevresel etkilerin ele alınması için, mevcut yardım ve iyileştirme eylemlerinin **değiştirilmesi veya yeniden tasarlanması**
 2. Kritik sorunları çözmek veya azaltmak için **yeni projelerin tasarımı**. Yeraltı suyu ve hava kirliliğini sınırlamak için bir depremin ardından bina atıklarının bertaraf edildiği yer ve yöntemin değiştirilmesi buna bir örnektir
 3. Belirli bir konunun niteliğini, kapsamını veya önemini belirlemek için **ek bilgilerin edinilmesi**. Ek bilgi mevcut olduğunda, daha fazla eyleme ilişkin bir karar verilebilir. İçme ve kullanma suyundaki kimyasalların zehirli olduğu ve sağlık için acil bir tehdit oluşturduğu endişesi buna bir örnektir

Organizasyon Düzeyinde Değerlendirme

1. Durum bildirimini
2. Çevresel etkileri etkileyen faktörler
3. Afetlerin çevresel tehditleri
4. Karşılanmamış temel ihtiyaçlar
5. Yardım faaliyetlerinin olumsuz çevresel sonuçları

Konsolidasyon ve Analiz

8. Sorunların birleştirilmesi
9. Kritik sorunların ve yapılacakların tanımlanması
10. Sorunların ve yapılacakların önceliklendirilmesi
11. Yardım faaliyetlerinin gözden geçirilmesinin çevresel sonuçları

Toplum Düzeyinde Değerlendirme

6. Toplumdan AHÇED bilgilerinin toplanması
7. Toplum değerlendirmesinin özeti

SABRINIZ İÇİN TEŞEKKÜRLER